

Koroška kronika

Izdaja:

BRITANSKA OBVEŠČEVALNA SLUŽBA

Cene:

Za naročnike:
v tuzemstvu mesečno 2.— šilinga
v inozemstvu mesečno 5.— šilingov
POSAMEZNA ŠTEVILKA 50 GROŠEV

Leto IV.

Celovec, 18. junija 1948

Številka 25

Opozicija — bistvo prave demokracije

Iz polpretekle dobe so nam znani primeri diktatorskih režimov, ki so z vsemi sredstvi zatirali vsako svobodno mišljenje in delovanje, hoteč prikazati pred svetom, da je le njihova pot prava in „zveličavna“.

Tudi v najnovejši dobi nam takih primerov ne manjka. Tudi dandanes slišimo o 99% volilnih zmagah, o popolni enotnosti gledanja na svet in dogodke v njem. Vse, kar država obseže in doseže, je last ljudstva, ki je edina „suverena“ oblast političnega vodstva in ki more z vsem svobodno razpolagati. Razumljivo, da ljudstvo samo proti sebi ne more biti v opoziciji, zato v državah, kjer je vlada poverjena „ljudstvu“, tudi opoziciji ni.

Ker nam je iz življenja predobro znano, da ima človek kot razumsko bitje svoj individualni odnos do življenja, ne verjamemo in tudi ne bomo mogli nikdar verjeti, da so si milijoni in milijoni popolnoma enaki v gledanju na življenjski razvoj in njegov potek.

Že po svoji naravi je človek enota v stvarstvu in ne le nekako kolo v mehaničnem stroju, (kot bi ga to nekateri hoteli prikazati), ki se mora vrteti tako, kot bi nekdo ukazoval. Zaradi tega pаметen človek ne more verovati v demokracijo tam, kjer razen vladne stranke ni nobene skupine ljudi ali pa posameznika, ki bi imel priliko, da svobodno izrazi svoje mnenje. Niti najmanjša kulturna skupina ne more živeti brez kritike. Kritika je simbol kulture. Brez svobodnega izražanja osebnega mnenja ni demokracije, kjer pa nekdo proti vladni stranki zastopa drugo mnenje, nastane opozicija, ki je bistvo demokracije in obenem merilo dobrega, oziroma slabega vladanja večinske stranke.

Vsa človeška zgodovina ne pomni tako velikega števila političnih beguncev, kot jih imamo danes. Čeprav bi mogli vsi ti, ki beže preko meja svoje domovine v neznani svet, na lastnem domu koristno živeti in delovati, so se vendar odločili za neznano tujino, da si tako ohranijo največjo odliko človeka — svobodno voljo.

Razpravljanje o demokraciji in celo „ljudski“ je vsekakor smešno, če ne more pod njo niti najskromnejši človek izraziti svojega mnenja, temveč mora misliti tako, kot mu zapovedo.

Človeštvo je premagalo že več poizkusov zaslužjevanja, enega največjih zmagov v poslednji vojni, zato je razumljivo, da se danes upira ponovnemu zaslužjevanju. Svoboda namreč ni samo pravica človeka. Človek ima dolžnost, da svojo svobodo brani in neredki so primeri, ko ljudje za osebno svobodo žrtvujejo vse, tudi življenje. Povsem naravno je torej, da se Evropa združuje in s skupnimi močmi nastopa proti ponovnim poizkusom zaslužjevanja.

Toliko časa, dokler ne bodo mogli vsi ljudje svobodno izražati svoje mnenje, in sicer brez strahu pred koncentričnim taboriščem, na svetu ne bo svobode. Dokler prevladuje v nekaterih državah še strah pred nasiljem in zatiranjem svobodne volje in mišljenja, toliko časa ne moremo trditi, da so cilji, ki si jih je postavila Organizacija Združenih narodov za zagotovitev trajnega miru, doseženi.

Gorazd.

Komisija ameriškega senata za čim večjo pomoč Evropi

Komisija ameriškega senata je odobrila predlog, da se pomoč Evropi poveča za 1 milijardo 175 milijonov dolarjev od one, katero je odobrila skupščina, kar pomeni, da znaša skupna svota 6.125,710.000 amer. dolarjev. Predhodna vsota je znašala 6.533,710.000 dolarjev, toda skupščina je hotela to vsoto skrčiti na 5.980,710.000

dolarjev. Povrhu tega pa je predlagala, da naj zadostuje ta vsota za dobo 15 mesecev in ne, kakor so prvotno zahtevali 12 mesecev. Sedaj je komisija senata to zahtevo skupščine ovrгла in vsoto povečala.

Na ta način so storili prvi korak, a sedaj bodo celotno razpravljali še pred senatom, kjer pa imajo večino oni, ki mislijo, da se

ameriške pomoči ostalemu svetu ne sme zmanjšati s tako drastičnimi ukrepi iz mnogih vzrokov, a najbolj zaradi ameriškega ugleda.

Če bo senat to priporočilo sprejel, bo to pomenilo, da so preklicali zmanjšanje načrta za Kitajsko, Grčijo, Turčijo, zasedbena področja in Trst, ki ga je bila predlagala skupščina.

Denarna reforma v Nemčiji

V Frankfurtu so se sestali ameriški in britanski vojaški poveljniki z nemškimi predstavniki in razpravljali o nemški denarni reformi, za katero so podvzeti že vsi potrebni ukrepi. Uradno poročilo bo izdano v kratkem. Lahko rečemo, da je denarni promet v zahodnih predelih Nemčije popolnoma obstal. Ljudje se hočejo denarja znebiti, a nihče noče ničesar prodati.

Klement Gottwald novi predsednik Češkoslovaške

Dosedanji ministrski predsednik Klement Gottwald je postal 14. junija predsednik Češkoslovaške. Izvolila ga je narodna skupščina z 296 glasovi proti 6.

Po uradnem imenovanju novega pred-

sednika je podala vlada ostavko. Predsednik Gottwald je poveril s sestavo nove vlade sedanjega ministrskega predsednika Antonina Zapotockyja. Novo vlado so takoj sestavili in jo v četrtek predstavili parlamentu.

Novi predsednik Češkoslovaške, Klement Gottwald, javnosti ni posebno znan, dasi ravno se udeležuje na političnem polju že nad 30 let, ravno tako, kakor dr. Beneš.

Klement Gottwald se je rodil leta 1896 kot sin narednika bivše avstro-ogrske vojske. V komunistično stranko je stopil leta 1921 in pričel napredovati v vodstvu te stranke takoj, sicer nekoliko počasi, toda načrtno. Dolgo časa je bil član češkega odposlanstva pri Kominterni, potem pa je postal član Izvršnega odbora.

Gottwald je popolnoma zanesljiv komunist in slepo izpolnjuje vsa povelja, ki jih dobi.

Ko je prišel za časa zadnje vojne v Moskvo, so ga tam pričeli takoj pripravljati za bodočega predsednika Češkoslovaške. O njem pravijo, da ima poleg partijskih tudi vse lastnosti dobrega Čeha, posebno to, da je posebno pri delu neutrudljiv, kar zahteva tudi od drugih.

Njegov prihod na predsedniško mesto pomeni, da bodo pričeli z aktivno in radikalno politiko. Češki narod, ki pripada Zapadu v isti meri kakor Vzhodu, bo sedaj vržen popolnoma v vzhodni tabor.

Podonavska konferenca

Vlada Sovjetske zveze je na ameriško noto glede podonavske konference odgovorila v pritrdilnem smislu z nekaterimi pogoji. Sovjetska zveza se strinja s predlogom, naj bo konferenca o podonavski plovbi 30. junija.

V imenu jugoslovanske vlade je vlada Sovjetske zveze javila, da se ta konferenca ne more vršiti v Beogradu, kakor je to predlagala ameriška vlada, zaradi tehničnih težkoč. Sovjetska vlada pa predlaga, naj določijo kako drugo mesto ob Donavi, ki bi bilo za konferenco bolj pripravno.

Te konference se bo poleg štirih velesil udeležila še Bolgarija, Jugoslavija, Rumunija, Madžarska, Češkoslovaška, a tudi Avstrijo bodo pozvali, naj se te konference udeleži, toda imela ne bo pravice glasovanja, ker se je Sovjetska zveza uprla ameriškemu predlogu, naj bo Avstrija pri tej konferenci enakovreden član.

Atenski radio je sporočil, da še ni prišlo do sestanka med bolgarskim in grškim predstavnikom v Washingtonu glede diplomatskih odnosov med Grčijo in Bolgarijo, za kar je izrazila željo bolgarska vlada.

Njegovo Veličanstvo kralj Jurij VI. in njegovi trije rojstni dnevi

Njegovo Veličanstvo kralj Jurij VI. je eden izmed tistih srečnikov ali nesrečnikov, ki imajo tri rojstne dneve.

Njegov prvi, pravi rojstni dan je 14. decembra 1895. leta. Ta dan ni uradni praznik in kralj ga preživi popolnoma zasebno s svojo družino.

Njegov drugi, uradni rojstni dan, kate-rega praznujejo milijoni in milijoni njegovih podanikov, je 10. junija vsako leto. Na ta dan se vršijo velike svečanosti, vojaški mimohodi in ves narod se veseli in slavi rojstni dan svojega kralja in spomlad, ker sije junija v Angliji sonce.

Razen teh dveh imajo še tretji kraljev rojstni dan, ki pa je samo za državne uslužbence in ga praznujejo v soboto pred binško nedeljo, da lahko preživijo tri dni praznikov v »zelenju«, če hočejo narediti izlet.

Na ta način je zadovoljen kralj, ki ima lahko en dan samo za sebe in svojo družino, kot sin, mož in oče. Zadovoljni so njegovi podaniki, kateri, kakor vsi meščani, zelo ljubijo uradne vojaške svečanosti, a zadovoljni so tudi državni uslužbenci, katerim je omogočeno, da uživajo cele tri dni oddiha daleč proč od vsakdanjih skrbi.

Po zemeljski obli

VELIKA BRITANIJA

Britanski minister Morrison je izdal v soboto oklic na vse evropske države, v katerem jih poziva k intenzivnemu sodelovanju, ki predstavlja edino pravilno pot k uspešni obnovi.

Morrison, ki je govoril pred članicami britanske delavske stranke, je med drugim izjavil, da prejema Evropa, vključno z Veliko Britanijo neizmerne količine pošiljk iz Združenih držav, za katere ji ni treba dati nikakega plačila. Toda tako ne more iti dalje. Če bi se evropske države zanašale le nase, ne bi bile v stanju plačati niti ene pošiljke. Toda če bodo države sodelovale in s pomočjo sodelovanja dosegle koristno zamenjavo dobrin in medsebojno podporo, bodo lahko premagale sedanje težave.

Morrison je navedel statistične podatke, iz katerih se jasno vidi, da je Velika Britanija storila vse za evropsko sodelovanje. V prvih treh mesecih tekočega leta je bil britanski izvoz za 26% večji kot katerikoli čas pred vojno. Tudi industrijska produkcija je bila za 9% višja kot pred vojno, do čim celotna produkcija Evrope še ni dosegla povprečnega predvojnega stanja. Velika Britanija je tudi ustalila svojo valuto, čeprav so stroški prehrane v Veliki Britaniji sorazmerno nizki. »Toda«, je zaključil Morrison »mi si bomo naš položaj še izboljšali.«

PALESTINA

Posredovalec Organizacije združenih narodov v Palestini, grof Bernadotte, je prispel na grški otok Rodos, kjer si bo uredil svoj glavni stan. Grof je prispel na Rodos z letalom. Med poletom iz Damaska na Rodos je imel grof Bernadotte razgovor z zunanjim ministrom židovske države, gospodom Shertokom.

Kot javljajo, bodo v različnih krajih Palestine namestili posebne zastopnike Organizacije združenih narodov, ki bodo skrbeli za to, da bodo tako Arabci kot Židje izpolnjevali pogoje premirja, ki jih je Organizacija združenih narodov določila. Po poslednjih poročilih, ki so prispela iz Palestine, so na vseh bojiščih upostavili premirje.

Nek palestinski parnik s 420 potniki na krovu, ki je bil namenjen v Palestino, je priplul v Tel Aviv, glavno mesto judovske države. Po izjavi nekega ameriškega državljanja, ki je član opazovalne komisije Organizacije združenih narodov, bodo v soglasju s pogoji premirja internirali vse prispele potnike, ki bi po starostni dobi morali služiti vojaški rok v židovski armadi.

NEMČIJA

Po poročilih iz Berlina je bila v soboto daljša konferenca med zastopniki britanskih in sovjetskih transportnih opolnomočencev, na kateri so se sporazumeli o nadaljnjem železniškem prometu med Berlinom in zahodno Nemčijo. Sovjetske oblasti so pristale na 18 vlakov dnevno, ki bodo lahko neovirano vozili preko njihovega zasedbenega ozemlja. Prav tako so dovolili odpeljati 6 vlakov, ki so stali v njihovem zasedbenem področju. Iz Berlina so za te vlake že odposlali potrebne lokomotive. Istočasno pa je nastala nova ovira pri potniškem prometu iz Berlina v zapadno zasedbene predele Nemčije. Po novih določilih bo možno potovati v področja, ki jih imajo zasedena zapadne velesile, le iz sovjetskega področja in ne več britanskega, kot je to bilo do sedaj. Na ta način si bodo sovjetske oblasti pridobile možnost popolnega nadzorstva nad potniki, ki potujejo iz Berlina v zapadna zasedbena področja.

GRČIJA

Posebni odbor za Balkan je na podlagi poročil raznih opazovalnih skupin, nameščenih vzdolž grške meje, obvestil ZN, da oskrbujejo Bolgarija in Albanija v veliki meri grške gverilce.

Ena od skupin je poročala, da je ugotovila, da so telefonske žice iz nekega porušenega položaja gverilcev vodile na bolgarsko zemljo.

Po poročilu druge skupine je odbor ugotovil, da je Albanija dobavljala uporniškim oddelkom zemeljske mine in drugi material.

Mislijo, da bo odbor v kratkem odpotoval v Zenevo, kjer bo sestavil popolno poročilo za skupščino ZN.

Izprva je bilo dogovorjeno, da naj bi odbor imel mnogo večjo svobodo pri preiskovanju mejnih incidentov, toda Jugoslavija, Bolgarija in Albanija so zavrnile opozovalcem odbora dovoljenje za vstop v tozadevna mejna področja.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Gospa Franklin D. Roosevelt je pozvala Sovjetsko zvezo, da naj pošlje v Združene države skupino strokovnjakov, ki naj bi

proučevali zdravstvene in stanovanjske prilike države, ako dovoli sovjetska vlada ameriškim strokovnjakom isto v Sovjetski zvezi.

Ta predlog za izmenjavo strokovnjakov je gospa Roosevelt stavila z ozirom na to, ker je sovjetski predstavnik kritiziral v komisiji za človečanske pravice, kateri predseduje ona, visoke stroške zdravniške pomoči in stanovanjskih najemnin v Združenih državah, nasprotno pa poveljeval zdravstvene in stanovanjske prilike v Sovjetski zvezi.

Gospa Roosevelt je omenila, da so po razpoložljivih podatkih stanovanja v Sovjetski zvezi prenapolnjena in zdravstvene prilike slabe, ter izjavila, da zdravijo v Združenih državah revne brezplačno isti zdravniki in v istih bolnicah, v katerih bogati mnogo plačujejo. »Vseeno — je dostavila — Američani priznavajo, da je sedanji sistem zdravniške pomoči in stanovanja položaj stanovanj še mogoče izboljšati, to priznanje pa je znak zrelosti.« Noben sovjetski delegat pa — je dostavila gospa Roosevelt — ni nikdar priznal, da bi prilike v Sovjetski zvezi bile nepopolne.

Ameriški senat je odobril s 77 glasovi proti 10 zakonski načrt za mirodopski nabor možkih od 19 do 25 let za službovanje v kateremkoli delu sveta. Načrt pride sedaj pred predstavniško zbornico, ki ga bo po izjavi svojega predsednika Martina odobrila v desetih dneh. Predsednik odbora za oborožene sile, Gurney, je pri otvoritvi debate v senatu izjavil, da pomeni predloženi načrt »ukrep za mir« in dostavil, da bo njegova uzakonitev imela za posledico ustalenost vsega sveta, omilila občutek negotovosti, strahu in pomanjkanja varnosti, ki na svetu še prevladuje.

Senator Barkley, ki je govoril kot voditelj demokratične manjšine, je pa izjavil, da ravno sedanji svetovni položaj zahteva odbritev tega zakona. Rekel je, da je prepričan, da se lahko s primerno mero strpnosti, razumevanja in potrpežljivosti s strani vseh vlad končno izloči vsako nasprotje in vsak spor ter se preide v dobo miru. Načrt vsebuje med drugim sledeče:

Rekrutacijo 25.000 inozemcev za dobo 5 let, ki lahko zaprosijo po preteku petih let, če je bilo njihovo zadržanje v službi zadovoljujoče, za ameriško državljanstvo. Številčno stanje oboroženih sil se poveča na 1.695.000 mož.

MADŽARSKA

Ob veliki udeležbi inozemskih odposlancev se je vršil v soboto in nedeljo prvi kongres madžarske »stranke delavni«, ki je nastala iz spojenih socijalnih demokratov in komunistov. Kongres se je vršil v budimpeštanski operi. Namestnik ministrskega predsednika Rakosi, je imel govor, v katerem je govoril o zunanjepolitičnem položaju in zavzel stališče proti Marshallovemu načrtu.

K verskemu vprašanju je izjavil Rakosi, da se ne borijo proti veri, ampak proti kapitalizmu, in da niso pripravljeni skleniti kompromisa. Poudaril je, da v rešitvijo tega vprašanja ne bodo več dolgo odlašali.

V nedeljo je bila v Budimpešti procesija, pri kateri je prišlo do spopada. Policijski funkcionarji so izjavili, da za to cerkveno procesijo ni bilo dano dovoljenje in je policija zaradi tega poizkusila procesijo razgnati. Ko so se nekateri udeleženci procesije postavili policistom po robu, so ti oddali nekaj strelcev v zrak. Ljudje so se zaradi tega razbežali.

FRANCOSKA

Zaradi pritiska s strani parlamenta in javnosti na francosko vlado bo ta podvzela zadnji poizkus privesti Sovjetsko zvezo do pogajanj, predno bo postala delitev Nemčije in Evrope dejstvo.

Na zahtevo Francije so preložili za nedoločen čas za torek predvideno sejo treh zapadnih zaveznih vojaških poveljnikov v Nemčiji in zastopnikov deželnih vlad, pri kateri bi izvedli prve ukrepe za izvedbo nove politične organizacije Nemčije. Predlog za novo zблиžanje s Sovjetsko zvezo je dala francoska socijalistična stranka.

AVSTRIJA

Pri seji zaveznih svetov v petek, katero je vodil britanski general Winterton, so razpravljali predvsem o dveh vprašanjih: Povzem diplomatskih odnošajev med Avstrijo in Portugalsko ter ruska obtožba, češ, da del avstrijskega tiska goni vojno hujskaštvo. V teku seje so sprejeli več avstrijskih zakonov.

DANSKA

Danska potniška ladja »Kjoebenhavn« je 11. junija trčila ob plavajočomino iz preteklega vojne in se na mestu potopila. Ladja je bila na poti iz Kopenhagna v Aalborg in je imela na krovu 550 potnikov in 80 mož posadke. Število žrtev je zelo veliko.

ROMUNIJA

Rumunskemu parlamentu je bil prejšnji teden nepričakovano predložen zakon o po-državljenju; po triurni debati je bil soglasno sprejet.

Zakon predvideva podržavljenje vse industrije (vključno petrolejske), rudnikov, vseh železnic, bank, zavarovalnih družb, prometnih naprav oziroma sredstev, kakor tudi vseh radijskih in telefonskih družb. S tem je prizadetih 702 industrijskih podjetij; izvzeti so samo nekateri obrati, pri katerih je zainteresirana Sovjetska zveza. Inozemska udeležba pri rumunski petrolejski industriji, v kateri je vložen, precejšen ameriški in britanski kapital, kakor tudi neka telefonska družba, ki jo imajo v najemu Amerikanci, pa sta tudi prizadeti s tem zakonom.

ŠVICA

V bazelski komunistični stranki, ki se skriva pod imenom »stranka dela«, je te dni odločil vse funkcije dr. Frank Weiss in izstopil iz stranke. Dr. Weiss je bil dolga leta član komunistične stranke in njen vodilni funkcionar v Bazlu kjer je sedel kot zastopnik te stranke v svetu kantona.

V zelo obširnem poročilu je dr. Weiss podal vzroke, ki so ga privedli do izstopa iz komunistične stranke. Med drugim pravi sledeče: »Predsedniku stranke sem sporočil, da se ne strinjam z mišljenji »stranke dela« glede sovjetske zunanje in notranje politike. Obstoj izredno močne birokracije in politične policije, ki je v prvi vrsti obrnjena na notranji položaj in poseduje neomejena opolnomočja tudi napram parlamentarnim zastopnikom naroda, najbolj jasno priča, da se pri Sovjetski zvezi ne da govoriti o socijalistični državi.

Mi (komunisti) nismo hoteli nikdar priznati, da sta obstoj in državna praksa Sovjetske zveze postavila v marsikaterem slučaju politiko delavskega gibanja na glavo. Večjih odločitev niso več sklepali spodaj, temveč zgoraj. In ker je bila tu zgoraj Sovjetska zveza odločujoči činitelj, je odločala največkrat v škodo izvenruskega delavskega gibanja.

S tem, da je Sovjetska zveza napravila državo za nosilca mišljenja, prepovedala kritiko nad državnimi voditelji in ne dopušča državljanom, da bi sami sodili o državnih politikih, krši Sovjetska zveza življenjski element svobode.

Komunistična stranka vsake države ni nič drugega kakor zastopnica sovjetskih interesov. Blagostanje lastne države in njenega prebivalstva nista za zadržanje komunistične stranke odločujoča, odločujoči so sovjetski državni interesi.

O tem odstopu so razpravljali tudi v velikem svetu kantona Basel. Ob tej priliki je komunistični zastopnik vprašal navzočega zastopnika vlade, državnega svetnika Wenka, če je res, da je on svetoval dr. Weissu, naj izstopi iz komunistične partije. Zastopnik vlade je na to uradno izjavil, da bazelski vladni svet ne bo na nobeno odgovorno mesto postavil člana stranke, katere cilj je izpodkopati demokracijo in namesto nje vpeljati diktaturo manjšine. To stališče so zavzeli svojačasno proti nacistom in ga bodo zato zavzeli tudi proti komunistom. »Svoboda« posameznika ne sme imeti prednosti zato, da bi na ta način nekdo lažje uničil svobodo vsega naroda.

JUGOSLAVIJA

Jugoslovanska komunistična stranka je v prepričanju, da se je njena oblast krepko utrdila in da je uspela v organiziranju novega reda, sklenila stopiti iz temne anonimnosti ljudske fronte ter javno nastopiti kot avantgarda.

Dne 28. julija bodo imeli komunistični delegati v Beogradu svoj prvi uradni kongres. Zadnji javni kongres so imeli pred 28 leti. Ta kongres bo simboliziral njihov prihod na oblast, ki jo praktično trdno držijo v rokah že od prvih dni takojmenovane narodne osvoboditve.

Ni popolnoma jasno, zakaj so jugoslovanski komunisti tako dolgo odlašali z odkritim priznanjem najstrožjega nadzorstva, ki ga nameravajo izvajati nad politično in gospodarsko usodo svoje države. Njihova oblast je bila doslej obdana z najglobljo tajnostjo. Nikdar niso bila objavljena imena centralnega komiteja stranke in imena članov politbiroja. Kongres bo izvolil nov centralni komitej. Dosedanji komitej ima samo 26 članov, ker je bilo 10 članov ubitih med vojno.

Jugoslovanski tisk že precej piše o kongresu in beograjska »Borba« je pred dnevi objavila daljši članek o vprašanjih, ki jih bodo morali delegati reševati. Nobenega dvoma ni, da bodo na tem kongresu sprejeli sklepe, ki bodo usodnega pomena za notranji ustroj Jugoslavije. Eno najkritičnejših vprašanj, ki je povzročilo ostrina nesoglasja med najvidnejšimi osebnostmi, je vprašanje, ali naj se pristopi h kolektivizaciji kmetijstva s pospešeno naglico, ali bolj počasi. Znano je, da vlada v stranki glede tega zelo globoko spor. Dva mogočna ministra, minister za lahko industrijo Andrija Hebrang in finančni minister Sreten

Žujevič sta bila odstranjena iz vlade, ker sta nasprotovala manj radikalni politiki, ki jo zagovarja podpredsednik vlade Kardeelj. Kaže, da je vlada sprejela uradno stališče, da je treba delati za naprednejši tip zadruge s postopnim razvojem in ne naenkrat.

»Borba« priznava, da je silno težko uvajati socializem med kmečkimi množicami. Kmetje so še vedno glavno jedro Jugoslavije in komunisti se bojijo, da bodo kmetje stalna nevarnost za komunizem in rezerva za »reakcijo«, dokler jih ne bodo spravili v delovne zadruge. Sedanja zmernejša politika narekujeja komunistom dva razloga: Bojazan pred odkritim nasprotovanjem, če bi prehitro pritiskali na kmete in pa pomanjkanje strojev.

(»New York Herald Tribune«)

Drobne novice

V Londonu je stavkalo 800 pristaniških delavcev.

*

Transjordanški kralj Abdulah se je obvezal, da bo na lastne stroške dal popraviti cerkev Božjega groba, katero so poškodovale židovske granate.

*

Na otočju Fidži so se pričela pogajanja med Avstralijo, Novo Zelandijo in Veliko Britanijo o skupni obrambi v Pacifiku.

*

Mednarodni odbor za proučevanje evropskih vprašanj je poslal vladam zaveznih držav poročilo, v katerem primerja med seboj elemente vojne in elemente miru. Pri tem so ugotovili, da so izgledi za mir večji.

*

Česki minister narodne obrambe general Svoboda je po zadnjih parlamentarnih volitvah pristopil h komunistični partiji.

*

Z narodnokitajske strani javljajo ponovno v zadnjih dneh pomembne uspehe v državljanski vojni proti komunistom.

*

Na Zgornjeavstrijskem nameravajo s prihodnjo dodelitveno periodo nekoliko znižati cene črnemu in belemu kruhu.

*

Dva vodilna sovjetska fizika za atomsko energijo, profesorja Alihanov in Alihanjan, oba nagrajena s Stalinovo nagrado, sta baje padla v nemilost in naj bi ju radi tega izključili od nadaljnega raziskovalnega dela.

*

Predsednico »Slovanskega društva« v Braziliji, Izabelo Spiridionovno, so brazilske oblasti zaprle obenem z več drugimi člani tega društva. Očitajo jim, da so hoteli ustanoviti nekako komunistično bojno organizacijo in da so vzdrževali tajne zveze s komunističnimi državami.

*

Devet članov »Ukrajinske osvobodilne vojske« (UPA) je neko varšavsko vojaško sodišče obsodilo na smrt na vešalih, ker so umorili namestnika poljskega ministra narodne obrambe, generala Świerczewskega.

*

Število duševno bolnih se je med zadnjo vojno in zlasti po vojni v Nemčiji povprečno tri do štirikrat zvišalo.

*

Iz okolice japonskega cesarja Hirohita poročajo, da namerava Hirohito v bližnji bodočnosti prestopiti v katoliško Cerkev.

*

Pravni odbor ameriškega senata je sprejel osnutek zakonika, po katerem se označuje linčanje na celotnem področju Združenih ameriških držav pravno kot zločin.

*

Kakor je razvidno iz nekega poročila ameriškega delovnega urada, dobiva sedaj samo 850.000 oseb v Združenih državah podporo za brezposelne, medtem ko je leta 1940 osem milijonov ljudi potrebovalo to podporo.

Staranina ne bo povišana

Odbor Nacionalnega sveta za trgovino in obnovo je sprejel po nekaterih spremembah predlog zakona o obnovi stanovanjskih hiš. Zakon določa, da ostane stanarina do 30. junija 1950 neizpremenjena, dalje predvideva skrbstvo za stanovalce tudi po novih stanovanjih ter namerava odpreti poseben fond za obnovo stanovanj in nameščenje pohištva.

Lastniki stanovanj morajo plačevati po 13 grošev na krono iz mirne dobe iz leta 1914 in sicer za ona stanovanja, ki spadajo pod zakon o zaščiti najemnikov. Mestni svetnik Novy je pri neki konferenci avstrijske socialistične stranke izjavil, da je ta davek 13 grošev na krono iz mirne dobe edino breme, ki ga bodo morali najemniki stanovanj plačevati od 1. julija 1950 dalje.

DOKTRINA DVEH TABOROV

(Napisal W. N. Ewer, diplomatski dopisnik „Daily Herald“)

Kako čudna ironija je, da si mrtvega Jasnega Masaryka prisvajata oba tabora, v kateri je danes razdeljena Evropa. Pa vendar je tako. Tragika zadnje dobe njegovega življenja je bila, da je skušal pripadati obeh taboroma. Ne, kar sem zdaj povedal, je napačno. On je skušal z vsem svojim bistvom odbijati in zavračati misel, da bi bila Evropa razdvojena v dva tabora. Skušal je, da ne bi verjel v to, ker tega ni mogel verjeti. Mogoče je bilo v tem nekaj krivoverstva, Masaryk sam namreč ni pripadal ne vzhodu ne zahodu, ampak obema. Njegov veliki oče je bil Slovan, pol Čeh, pol Slovak. Njegova mati je bila Američanka francoske hugenotske korenine. Obe narodnosti, iz katerih je izhajal, nista bili v njem v konfliktu, ampak sta se harmonično zlivali. Mislim, da vam je znana zgodba, kako je nekoč Masaryk izpolnil obrazec za ameriški vizum. Ko je prišel do vprašanja kakšne rase je, je napisal kratkoma »človeške«.

Masaryk ni čutil v sebi nikakega konflikta in nikakega prepada med Vzhodom in Zahodom. Ni mu bilo prav, če je kdo govoril, da je Češkoslovaška »most« med Vzhodom in Zahodom. To je zavračal s šalo, da ljudje most pohodijo. Prepričan pa sem, da je on pri tem čutil, da med obema svetovoma ni nikake vrzeli, preko katere bi bil potreben most, prav tako kot je sovril misel na »železni zastor«. Če bi bil kak železni zastor, bi ga zadel prav v jedro njegovega bistva. Mislim, da se je to res zgodilo in da je bilo prav to njegova končna tragedija.

V praktični politiki to pomeni, da je skušal Masaryk v zadnjih mesecih svojega življenja voditi naslednjo politiko: Češkoslovaška mora v mednarodni politiki pripadati vzhodni skupini, slovanskemu bloku, sovjetskemu bloku, kakor ga pač hočete imenovati. V svoji notranjosti pa naj bi ohranila svoj bistveno zahodni ustroj, svoje svobodne ustanove in svojo demokracijo, kakor sta jo pojmovala njegov oče in mati. Skušal je doseči neko sintezo ali če hočete nek kompromis. Odklanjal je nauk o dveh taborih. Pozneje pa je spoznal, da so ljudje, s katerimi je delal, sprejeli ta nauk in vse posledice, ki iz njega izhajajo. Tega pa ni mogel prenesti.

Kaj je nauk o dveh taborih, ki je ubil Masaryka? Če ga ne razumemo, ne moremo razumeti današnjih evropskih ali svetovnih zadev. Skušajmo si ga mirno in neustrašno ogledati. Predvsem moramo ugotoviti, da to ni nekaj, kar bi se pravkar zgodilo. Teorija o dveh taborih ni posledica Mashallovega načrta, Trumanove doktrine ali kakšnega poveljnega dogodka. V podporo za to trditev nam sploh ni treba izgubljati časa. To stvar lahko zelo preprosto najdemo v skoro istih besedah, ki jih je govedal g. Ždanov na ustanovnem sestanku kominforme, v uvodu k prvi ustavi Sovjetske zveze pred 25 leti, ki se glasi: »Od ustanovitve sovjetske republike so države sveta razdeljene v dva tabora — v kapitalistični tabor in socialistični tabor.«

Toda ta zadeva je še globlja. Sega prav v korenine vsega komunističnega mišljenja. Komunistično mišljenje temelji na absolutno temeljni predpostavki takozvanega »dialektičnega« razvoja. Komunistem ne pripozna, da bi se svet postopoma razvijal, ampak trdi, da se razvija v obliki stalnih in silnih spopadov med nasprotujočimi si silami. Lenin je rekel: »Razvoj je borba med nasprotji.« Vse socialne in politične spremembe morajo po komunističnem naziranju nastati »iz spopadov med nasprotujočimi si silami«. In ti spopadi morajo biti nasilni. Stalin je rekel Wellsu: »Kakor vidite, proces nadomeščanja enega socialnega ustroja z drugim za komuniste ni spontan in miren proces, temveč zapleten, dolgotrajen in nasilen proces.« Za komuniste svetovno dogajanje ni razvoj, ni reševanje težkih vprašanj, temveč spor med dvema vojskujočima se taboroma. Stalin je rekel: »Kdo bo koga porazil, to je bistvo vprašanja.«

Prvotno je bila teorija dveh taborov teorija razredne borbe v vsaki državi. Teorija borbe kapitalizma proti socializmu, meščanstva proti proletarijatu, vedno črnega proti belemu. Z ustanovitvijo sovjetskih republik pa je postala teorija dveh taborov teorija mednarodnih odnošajev. Lenin je rekel, da bo prva država, ki bo uvedla diktaturo proletarijata, nastopila proti ostalemu svetu, proti kapitalističnemu svetu, da bo pridobila za svojo stvar zatirane razrede drugih držav, izzivala vstaje proti kapitalizmu v teh državah ter bo v primeru potrebe nastopila tudi z orožjem proti izkoriščevalskim razredom drugih držav.

Toda vprašali me boste, ali ni to nekaj zastarelega in preživelega? Ali ni tega od-

pravil Stalin, ki je strmoglavil Trockyja in njegovo idejo o »trajni revoluciji« ter se izjavil za zgraditev »socializma v eni državi«? Ne. O tem nam spet pričajo Stalinove besede. Stalin in Trocky sta se sprla samo zaradi taktike. Teorija o neprekinjeni revoluciji je ostala. Toda ali niso Sovjeti praktično opustili vseh revolucionarnih poizkusov? Ali ni Sovjetska zveza sodelovala s kapitalističnimi državami? Ali niso komunistične stranke sodelovale s socialdemokratskimi strankami in celo z meščanskimi strankami? Seveda so. Sovjetska zveza je sodelovala celo z nacistično Nemčijo. Pa vse to je bilo le taktično sodelovanje. To bi vam lahko dokazal z desetlinami primerov. Boljševizem se ni spremenil. Ostal je zvest Leninovim in Stalinovim naukom.

In vendar se je v nekem pogledu spremenil. Sprememba je prišla — kot pri človeških stvareh vedno pride — z zamenjavo njem sredstev in namenov. Če pristane na osnovni nauk o konfliktu, postane sila vseodlojučni činitelj. Stalin je rekel: »Osnovno vprašanje revolucije je vprašanje oblasti. Nasilni prevzem oblasti je le začetek. Gre za ohranitev in okrepitev oblasti, da postane nepremagljiva.«

Vsak resničen komunist ima predvsem eno glavno nalogo in dolžnost: z vsemi sredstvi mora graditi moč Sovjetske zveze in sovjetskega tabora. To zahtevata od njega leninizem in stalinizem. To je tisto, s čimer se ni mogel sprijazniti Jan Masaryk. Morda ne smemo obsojati teh ljudi. Oni delajo, kar je po njihovem mnenju prav. Oni nimajo in ne poznajo naše politične morale. Njihova morala je dvojna morala. Kakor v vojni, so oni tudi pri tem pripravljeni ubijati, zapirati, »likvidirati« sovražne sile z vsemi in vsakovrstnimi sredstvi. Kakor v vojni so pri tem pripravljeni posluševati se vsakega sredstva, vsake goljufije, vsake prevare. So komunisti. Komunist pa ni vsakdo, ki je le zmešan levčar. Komunist je tisti, ki popolnoma in z vsemi posledicami sprejme osnovni nauk leninizma in stalinizma. Komunist veruje v dialektični razvoj. On veruje, da spremembe, ki jo želi, ne more doseči z mirnim razvojem, ampak le z

nasilno borbo med obema nasprotnima taboroma. Komunist s Stalinom veruje, da gre edino za to, »kdo bo koga porazil«.

Pri takšnem stanju stvari je zamisel o dveh taborih neizbežna. Moramo jo sprejeti, ker so nam jo vsilili. Oni pa so nam jo moralno vsilili, ker je neločljiv del njihove celotne filozofije. Zasedrana je prav v koreninah njihove vere, v katero so tako stoodstotno prepričani.

Kam nas to vodi? Ali moramo iz tega žalostno sklepati, da je vojna — pravcata vojna — med nasprotnima taboroma neizbežna? Jaz ne mislim tako. Nevarnost takšne vojne je seveda preveč očitna. Ne verjamem, pravi Ewer, da bi Sovjeti pripravljali vojno za izvedbo revolucije. Po eni strani vedo, da niso dovolj močni, da niso niti od daleč dovolj močni. Po drugi strani pa imajo trde glave in zelo hladno presojajo razna tveganja. Oni vedo, da je vojna z Nemčijo spravila celo njihovo državo in ves njihov sistem prav na rob zloma in propada in da bi kaka druga vojna utegnila to zares storiti. Poleg tega pa nikdo, kdor je bil v Rusiji, ni mogel prezreti strastne želje sovjetskih množic po miru in njihove velike bojzani pred novo vojno.

Za enakrat vojna torej še ni v sovjetskih taktičnih načrtih. Njihov načrt je razmahniti in utrditi njihovo oblast s pronicanjem, podkopavanjem in rušenjem, skratka, s taktiko trojanskega konja. Sovjeti tvega, da te stvari le, kadar so prepričani, da jim pri tem ne preti nikaka nevarnost, kadar vidijo pred seboj popoln uspeh in kadar so tla že popolnoma pripravili za svoj udar, kakor na primer na Češkoslovaškem. Svobodni narodi morajo biti torej budno na izpostavljenosti temu komunističnemu pronicanju, izpodkopavanju in rušenju komunističnih petih kolon, ki si za svoje podtalno delovanje izberejo vedno takšno obliko, ki je na zunaj najmanj nevarna in ko ljudstvu najbolj prija. Komunisti bodo obljubljali zvestobo, bodo izpovedali željo po sodelovanju, skušali bodo priti v parlamente in vlade. To pa bodo delali v smislu svojih navodil, da bi »od znotraj uničili ustroj meščanskih držav in njihove parlamente.«

(BBC—AIS)

Pariz pričakuje nove senzacije

Bivši sovjetski minister Kravčenko toži komuniste

Francoski narod ima ta dar, da se lahko navdušuje za vse vrste razprav. Niso samo slučajno kolone vseh časopisov vsak dan polne poročil v razpravah, katera servirajo dopisniki v bolj ali manj kričeči obliki svojim senzacij želim čitateljem.

Znana je Kravčenkova knjiga »Izbral sem si svobodo«, ki jo je napisal že v emigraciji in v kateri opisuje življenje in boljševiške metode v Sovjetski zvezi. Na stotine izvodov tega dela je bilo prodanih v Franciji. Tisk mu je posvetil mnogo prostora in v vrvenju, ki je pod bojnimi pozivom: »Tukaj Vzhod, tukaj Zpad« razburil duhove, je ta knjiga zavzela pomembno mesto.

Komunistični tisk je najprej poizkusil molčati na vse značilne izjave Kravčenke (namreč proti komunizmu oziroma boljševizmu). Toda ker ni bilo več mogoče, obdržati to taktiko še dalje, je francoski levčarski tednik »Les Lettres Francaises« pred kratkim prekinil ta komunistični molk. Neki Sim Thomas je skušal v tem časopisu dokazati, da je Kravčenko oseba brez časti, da se je okrog podil med ameriški sosed, da so njegov beg iz Sovjetske zveze pripravili ameriški agenti, da je pokradel ruske dokumente, da bi jih nato predal ameriški informacijski službi, da je neki uradnik ameriške informacijske službe spisal njegovo gori omenjeno knjigo itd., itd.

Očividno je, da imajo namen Kravčenko osebno diskreditirati. Kravčenko pa ne bode len, je zahteval da pride uredništvo časopisa »Lettres Francaises« pred francosko sodišče. Razprava se bo vršila še ta mesec in tvori še nekaj časa sem vsebinov pogovorov politično zainteresiranih krogov.

Že je tudi znano, kdo bo nastopil kot priča. Časopis »Lettres Francaises« poroča, da bo razen nekaj treh žensk, katere naj bi bile po trditvah komunistov Kravčenkove bivše žene (za katere pa on trdi, da jih ne pozna) prispelo več gospodarskih ravnateljev iz Rusije v Pariz, kjer bodo pričali pred sodiščem, da je bil Kravčenko čisto navaden »saboter«.

V nekem dolgem pismu, ki ga je Kravčenko naslovil na veliki večer »France-Soir«, poudarja, da mu bo sedaj privrkat dana močnost, razpravljati pred svojo b-

nim sodiščem v — Parizu — ter odkriti metode sovjetske Rusije pred svetovno javnostjo.

Kravčenko sam bo tudi prispel v Pariz. Ni nobenega dvoma, da se bo tudi drugim, ne samo Parižanom, izpolnila želja po senzacijah.

(»Weltwoche«, Zürich)

Madžarski komunisti omahujejo

Gospod Rakosi, generalni tajnik madžarske komunistične stranke piše v organu Kominforme, ki izhaja dvakrat mesečno, o razkroju ki se naglo polašča stranke.

»Nekaj naših tovarišev«, tako govori v svojem članku, »prične kolebati vedno, kadar naletimo na kakšen nepopularen ukrep, kot je n. pr. uvedba novega delovnega reda, ki pa se ni obnesla. Karijere želnji ljudje in drugi sovražniki vseh vrst so se skušali zrniti v partijo in tako je obstajala nevarnost, da bo disciplina popustila.

Protiukrepi,« piše gospod Rakosi, »so skoro isti kakor oni, katere so podvzeli v Sovjetski zvezi: čistke v stranki, začasna prekinitev sprejemanja novih članov, podvig vzgoje in povečanje marksistične in leninistične propagande.«

Kje je resnica?

Ves ameriški tisk se strinja v poročilih glede uspeha novega filma »Železni zastor«. Zanimanje za ta film je tako veliko, da si morajo obiskovalci naročiti vstopnice že več dni pred predstavo.

Sovjetski časopis »Pravda« z dne 6. junija t. l. pa trdi, da je izzval ta film v Ameriki veliko ogorčenje in nima prav nobenega uspeha.

Kje je resnica?

To bomo spoznali sami, ko bomo film sami videli.

Tam v daljavi

Zadnja vojna ni bila takšna kakor prva svetovna vojna, katera je nastala kar nena doma. Še predno so se vojaki spopadli na frontah, je že delj časa trajala vojna med diplomati. Imeli smo dolgo obdobje »hladne« vojne, a ko se je »ognjena« vojna po petih letih končala, je zopet nastopila druga »hladna« vojna, še hujša od prve, kajti človeštvo je bilo izmučeno. Toda še nobene-ga konca ni videti.

Naravno je, da so ljudje že utrujeni in vsakdo bi hotel najti prostorček, kjer bi mogel živeti v miru. Ker pa v naši ubogi Evropi sedaj več ni takšnega prostorčka, bi hoteli vsi preko morja v daljne kraje, o katerih se nekdaj sploh ni govorilo. In to ne samo oni, ki so vse izgubili zaradi vojne ali političnih neprilik, temveč tudi mnogi drugih, ki sanjajo, da so že v onih krasnih deželah, kjer se še živi, kakor »pred prvo svetovno vojno.«

Ta čas »pred prvo svetovno vojno« izgleda danes kot bajni privid in je postal ideal utrujenega človeštva. Siromak-človek bi hotel zbežati daleč proč od vsega: od obljubljenega ljudskodemokratskega »raja«, od kapitalističnega »suženjstva«, daleč tja, kjer bi zopet lahko začel normalno človeško življenje.

Toda kaj bo z našo rodno Evropo, če bodo vsi odšli preko morja?

Seveda, tukaj ni lahko danes, življenje v daljnih deželah pa nudi vsekakor več varnosti in možnosti napredka. Tamkaj si vsak, kdor dela, lahko uredi življenje tako, kakor njemu ugaja, ne pa da čita iz strankarskih časopisov, kaj mora napraviti in kako mora biti srečen, čeprav ga ta uradna »sreča« ne veseli preveč. Vsakdo se boji, da ne bi tudi on dobil nekega jutra nalog za »nasilno srečo« in vsakdo bi hotel bežati pred to »srečo« čim dalje.

Toda čast in slava onemu vojaku, ki do poslednjega trenutka ostane na svojem borbenem prostoru v prvih bojnih vrstah.

Čit.

Evropski obnovitveni program (E. R. P.)

SEZNAM ORGANOV, USTANOVLJENIH ZA IZVEDBO EVROPSKEGA OBNOVITVENEGA PROGRAMA Z OBICAJNIMI KRATICAMI, IN GLAVNIH OSEBNOSTI

E. R. P. (European recovery program) — Evropski obnovitveni program, ki je splošno znan kot »Marshallov načrt«.

E. C. A. (European cooperation administration) — Uprava za evropsko sodelovanje — ustanova za izvedbo ERP.

C. E. E. C. (Committee european economic cooperation) — odbor za evropsko gospodarsko sodelovanje — odbor za pripravo organizacije med 16 evropskimi državami, ki so članice ERP.

O. E. E. C. (Organisation economic european cooperation) — Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje. Dokončna organizacija med 16 evropskimi državami, članicami ERP, ki je stopila na mesto CEEC.

Upravitelj E. C. A. — Paul H. Hoffmann, ameriški poslovni človek in industrijec.

»Leteči veleposlanik« ERP — W. Averell Harriman, bivši trgovinski minister in bivši veleposlanik v Londonu in v Moskvi.

Namestnik Harrimana v Parizu — William Foster.

Načelnik odseka za delo ECA v Parizu — Boris Shiskin.

Harrimanov odbor — sestavljen iz osebnosti finance, trgovine, industrije, organizacij dela in poljedelstva. Njegova naloga je ugotoviti možnosti in vire Združenih držav v zvezi z ERP.

Krugov odbor — sestavljen iz vladnih strokovnjakov; predseduje mu J. A. Krug, notranji minister. Njegova naloga je proučiti vpliv ERP na narodno gospodarstvo.

Noursejev odbor — sestavljen iz gospodarskih svetovalcev, predseduje mu Edwin G. Nourse.

Herterjev odbor — sestavljen iz članov zbornice za ugotavljanje potreb raznih evropskih držav na kraju samem, predseduje mu član predstavniške zbornice, Christian Herter.

Šestnajst pri ERP udeleženi držav je: Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grčija, Island, Irska, Italija, Luxemburg, Nizozemska, Norveška, Portugal, Švedska, Švica, Turčija, Velika Britanija.

Disana poljana

ŠPORT

V Kozjem vrhu sta živela mati in sin. Hodila sta delat in lahko se reče, da je otrok skoraj zalegel za odraslega. Toda ljudje so večinoma godrnjali: eden dela, dva josta. Skopo so rezali kruh, mati in sin sta bila večkrat lačna kakor sita. Pa je dejal sin: „Mati, po svetu pojdem, da vam ne bom v nadlego. Ko bom kaj zaslužil, se vrnem in obema nama bo dobro.“

France je odšel v osmo deželo.

Na svetu je dosti čudnih dežel in, če je deveta, mora biti tudi osma; samo ne ve se prav, kje leži, ker France ni nikoli bolj natančno povedal.

France je prišel v Polšnik. Polšnik je tudi pri Litiji, ampak Polšnik v osmi deželi je bil drugačen kraj. Hiše niso stale na zemlji. Visele so na visokih mlajih in so švigali ljudje kakor polhi. Če so šli otroci iz mesta v gozd, niso hodili po tleh, marveč so se podili po vejah in preskakovali iz drevesa na drevo.

France se je v plezanju izuril še bolj kakor doma, vendar je dostikrat telebnil na tla, da so se mu smejali.

Zato je odšel naprej in prišel v Zajčji grad. Tam so stale hiše na tleh in mesto je bilo čisto našemu podobno, samo ljudje so imeli čudno navado. Nihče ni hodil počasi, vse je tekalo kakor zajci, tudi po promenadi so se podili po dva, po trije, po štirje skupaj cele ure gor in dol. Posebno lepo je bilo, kadar se je drvil po mestnih ulicah slavnostni spored z zastavami, godbo, županom in mestnimi očeti.

France je znal teči kakor domačin, vendar je sprevidel, da dolgo ne bi vzdržal. Odšel je v drugo mesto, ki se mu je rekla Ribnica.

Pri nas imamo Ribnico pri Kočevju, na Pohorju, v trebanjskem in krškem sodnem okraju. Zato ni čudno, če so jo imeli tudi v osmi deželi, čudno le, da se je po osmi deželi po ribniških ulicah pretakala voda in da so jo pozimi ogrejevali iz mestne kurilnice. Ljudje so po opravih plavali.

V Ribnici je bilo Francetu težko. Kolikor je znal plavati, še imena ni bilo vredno. Zdaj se je moral naučiti z nogami potrepavati kakor riba z repom. Dobro se je naučil, pa je le razloček, če si za kaj že rojen ali pa stvari šele učen. France je sprevidel, da se v Ribnici nikoli ne bo mogel meriti s petletnimi otroki, in odpravil se je naprej.

Četrto mesto, v katerem se je ustavil, je bilo Bolšje. Pri nas še kraja ni s tem imenom, nikar takih ljudi, kakor jih je France tam našel. Poskočni so bili kakor bolhe. Tramvajski in avtobusni vozovi so bili odprti in ljudje so skakali spotoma iz njih skozi okna v svoja stanovanja v drugem ali v tretjem nadstropju. Prav tako z oken v vozove ali k sosedu čez ulico. V hišah ni bilo nič stopnic. Na okna so bili obešeni taki stoli, kakor jih imajo pri nas za kozolce, in treba je bilo znati nanje skočiti.

S težavo se je France navadil skakati od nadstropja do nadstropja, kakor so znali v Boljšem že otroci, ki pri nas še platno prodajajo. Da bi pa preskočil po dve ali tri nadstropja ali široko ulico, pa ni šlo in ni šlo. France je odnehal in šel naprej.

Prišel je v veliko mesto Lučanje, ki je bilo k sreči čisto tako, kakršna so naša mesta, samo ljudje so imeli spet posebno navado, da stvari niso prenašali, ampak so jih kar lučali, če je le šlo. Poštariji so hodili zjutraj po sredi ulic in razmetavali na vse strani pisma, ljudje pa so jih pri oknih lovili. Pravtako so razmetavali mesarji meso, trgovci blago, krčmarji vino v steklenicah. Skoraj nikoli ni nihče zgrešil, da bi bil slabo vrgel ali slabo ujel.

Prišel je v domače glavno mesto na nedeljo in videl, da se vsi ljudje nekam odpravljajo. Šel je za njimi in izvedel, da bodo velike športne tekme, ki jih pride gledat sam kralj.

Najprvo so se skušali plezalci. Šest silno visokih in gladkih mlajev je bilo postavljenih. Plezalca ki je prvi prišel do smrečice in snel venec, so ljudje pozdravili z navdušenim ploskanjem.

Za plezalci so se skušali tekači. Tekli so naokrog mimo ljudi, ti pa so jih neprestano spodbujali. Tretji so se merili plavači, zanj je bil napravljen poseben ribnik. Zmagala je nad plavači edina plavalka, ki je tekmovala, in to je ljudi na moč navdušilo.

Na vrsto so prišli skakači v višavo in daljavo, nazadnje pa metalci: ti so lučali kopja, krogle in diske, to je okroglo in precej težke plošče.

Tekme so bile končane, zmagovalci srečni, kralj zadovoljen in ljudje vsi navdušeni razen Franceta. Njemu se ni zdelo nič posebnega, kar je bil videl. Prerinil se je skozi gnečo h komisiji, ki je tekme vodila, in dejal, da se gre takoj skušati z vsemi zmagovalci in stavi glavo, da poseka vse. Gospodje so dejali, da to ne gre, za tekme se je treba zmerom prej prigrisati; zdaj so končane in jih ne bodo ponavljali. Kralj je bil pa posebno dobre volje in je rekel, če se hočejo zmagovalci še enkrat meriti, naj se.

Najprej s plezačem: ta je mislil, da se mu sanja, ko še na pol mlaja ni bil, ljudje so pa ploskali Francetu na vrhu. In gledalci se precej še oglasili niso, zakaj sapa jim je zaprlo, ko je France šinil po mlaju kakor mačica na elastiko po paličici.

Zmagovalci so prebledeli in v zadregi dejali: »Plezanje ni kaj poseben sport, včasih tudi kmečki fantje dobro plezajo.

Morda zna samo to, pa se je toliko oju-načil.«

France se je pomeril s tekačem. Dober tekač je bil tekmeč, ali kje je zaostal za Francetom, ki je pritekel trikrat naokoli kakor sapa! »Nurmi je počasne proti Francetu!« so dejali ljudje in ploskali kakor brez uma.

Plavalki je postalo vroče in najrajši ne bi bila več tekmovala. Pa se je ojunačila in se šla s Francetom merit. Starter je ustrelil in oba hkrati sta se pognala v vodo. Plavalka je zaokrožila odprta usta kakor karp in otepala z vsemi štirimi po vodi, da ni ne videla ne slišala, kdaj je že France priplaval na cilj. »Motorje ima v nogah« so dejali ljudje in klicali živo Francetu kakor še nikoli nikomur.

Drugi zmagovalci so zdaj rajši odstopili

in France je sam pokazal še ostale umetnije.

Skočil je na visoko in na daleč, da razsodniki svojim očem kmalu ne bi verjeli. Težko železno kroglo je sunil tako daleč, kakor pred njim in za njim še nihče. Za kopje je naprej povedal, do kod ga bo vrgel. In zalučal ga je s tako silo, da so ga komaj iz zemlje izdrl. Disku ni bil vajen. Vendar je stopil v krog, kakor je bil prej druge videl, se zavihtel dvakrat naokoli in plošča je zletela neverjetno daleč. Komisija je ugotovila: dvanajst metrov dalje, kakor je bil dotlej svetovni rekord.

Zdaj so pristopili k Francetu prejšnji zmagovalci in dejali: »Pravila so lepa reč, še lepša pa pravičnost. Res se nisi pravilno prigrisil, posekal si nas imenitno in zato ti prepuščamo svoja darila.« France, veliko-dušen, kakor se športniku spodobi, pa je odgovoril: »Obdržite jih za spomin!«

Ljudje bi bili od samega navdušenja Franceta raztrgali, da ga ni kralj poklical predse. Kralj je dejal: »France, srečna je moja dežela, ker te je rodila in jo boš od-slej zastopal na mednarodnih tekmah! Za prvo silo pa vzemi tole mošnjo cekinov!«

Franceta so brž od vseh strani fotografirali za časopise, nato pa so ga posadili v avto, ki mu ga je sam kralj posodil, da se je lahko brez zamude odpeljal na Kozji vrh.

France je stopil v domačo kočico in stresel cekine na mizo pred začudeno mater. Ženica je od veselja jokala, potem je šla pa večerjo kuhat. Spekla je kokoš in skuhalo tri velike piskre suhih hrušk, ker je vedela, kako rad ima France hruševo vodo.

Po večerji sta sedela mati in sin pred hišo in si pripovedovala, kaj se je zgodilo, odkar se nista videla.

Sinu se je zdela mati najzaljša ženska, materi sin najgorši fant, obema pa Kozji vrh najlepši in najsrečnejši kraj na svetu.

SINOVA

»Mama, zakaj pa sediš v temi?« je vprašal Valerio, ko je šel po hodniku, da bi prišel v svojo sobo, vendar ni čakal na odgovor, saj je itak vedel, kaj je njegova mati delala v temi: molila je.

Res je rekla: »Če molim, mi ni treba videti — in je prižgala luč: prikazala se je miza, skrbno pogrnjena, a le za eno osebo.

»Ne,« je dejala mati tiho in s težavo, »tvoj brat je povabljen v mesto.«

Ona sama ni nikdar večerjala; izpila je nekaj mleka, preden je legla, a z vso pozornostjo je skrbela za sinova, da jima je lepo potregla in je bila vsa srečna, da ju je gledala, kako jima večerja tekne.

Valerio se je usedel za mizo, razgrnil je prtič in je začel jesti. Medtem se je ozrl v večerni časopis. Molk je bil tako hud, tako globok, da mu je bilo kar strašno. Dvignil je glavo in pogledal mater, ki je sedela vsa sključena pred njim na stolu, držeč roke v naročju.

»Kaj pa je?« jo je strogo vprašal. »Rajši mi kar precej povej, s čakanjem le vse poslabša.«

»Zaradi Nanija.«

Valerijev obraz je okamenel. Uprl je svoje temne in blesteče se oči v mater.

»Ah..., no, kaj se je pa zgodilo z mojim ljubeznivim bratcem?«

»Veš, ob službo je.«

»Ali je to že četrtili ali petič, mama?« je trpko in porogljivo vprašal mater.

»Ne, dragi moj, a zdaj ni on kriv. Njegov šef ne bo več imel podjetja. Samo... Veš, upravljati je moral majhno blagajno, saj ni bila velika vsota, tisoč dinarjev, šef mu jih je bil izročil za malenkostne izdatke. In glej...«

»Zdaj jih nič več nima, seveda...«

»Veš, saj mu je hotel vrniti teh tisoč dinarjev, ko bi dobil plačo, a zdaj ga je tako nepričakovano zadela ta nesreča...«

»No, zdaj jih nima, kajne?«

»Jaz tudi ne,« je rekla mati ponižno, »o, če bi jih imela...«

»Ali veš, mama, kaj je tvoj sin? Ali veš, kako pravimo ljudem, ki tako storijo?«

»Valerio, za božjo voljo te prosim...«

Valerio je tako hrupno vstal, da se je stol za njim bobneče zvrnil na tla. Potem je šel v svojo sobo in zaloputnil vrata za seboj. Mati se je s čelom naslonila na mizo, molila je in drhtela. Dolgo je morala čakati. Valerio se je preoblačil, da bo šel s svojo zaročenko Tanjo v gledališče. Če le ne bi šel po hodniku, ne da bi še enkrat prišel v jedilnico! Potem je vse izgubljeno... Toda — vrnil se je, blede, mrk, z okamenelim

rala popiti, a tako ji je, ko da ima oteklino v želodcu, ko da ji je grlo zadrženo.

Potem pa se začne počasi, počasi odtekati val grenkobe, s katerim sta jo njena sinova opljuskala. Vse se nekam raztaja, razblini in izgine. O, ta dva ljuba, krivična, ljuba, sebična sinova! V tem hipu sedi Valerijo s svojo lepo Tanjo v gledališču, a Nani je s svojim prijateljem v kinu. Skupno doživljata postolovščine na platnu in sanjarita ko dva fantka.

Saj nista hudobna ta dva sinova, ne ta ne oni nima hudobnega srca. In zdrava sta, to je poglavito! In prav zdaj se nemara veselita svojega mladega življenja.

Hvala Bogu!

Severin Šali:

Prošnja

Tebi, Večni, ki si to zemljo ustvaril, upodobil jo in jo napolnil, ko vrtnar posodo dragoceno z žlahtnim cvetjem izvoljenih teles in duš, da je sončna ko zoreči klas, pojem prošnjo pesem za nas! Pojem, ko se dan skloni v mrak, pojem, ko jutranje rose gor. Pojem ob tožni spremljavi mrtvih zvonov, ki so v molke mrličev prelili svoj glas. Pojem Ti, Večni, in prosim za nas!

Ne sam — le pevec sem, struna, ki tisoče prstov drhti preko njega, le klic med tisoči sklenjenih roč vijočih se k Tebi, o Bog, da slišiš nas in uslišiš!

Glej, ljubil si nas vse doslej. Tvoje roke so blagoslovljale njive, travnike, hoste in hleve, klenega zrnja nam sipale v kašče, rezale dober in tečen kruh; zemlji dajal si plodne rasti; žuljavim rokam miren počitek v nočeh. Blago si čuval nad srečo družin, se sklanjal nad zibke, mehko zapiral za večni spanec oči. Bili smo v Tvojih dlaneh dragi in ljubljani drobec sveta.

Zakaj, Stvarnik naš, Oče naš, Rednik naših rodov, odmaknil si roko, odvzel blagoslov z duš in teles, hiš in polja?

Zakaj si nas peljal v temo mrtvaških senc, na bridke otoke in v mesta izgnanstva? Velik je moral biti naš greh, da si spremenil se v Maščevalca.

Usmili se nas!

Z bridkim trpljenjem nas očiščuješ; zdaj skloni se k nam, spet Oče nam bodi in vrni nas k mizi svoje dobrote! Glej, ranjena zemlja, polomljeni plugi, požgani domovi, kjer hodil si v goste, porušene cerkve, kjer bil je Tvoj hram, Te prosijo: Mir! Glej, solze vseh mater s smrtjo v očeh in vzdihih očetov in joki žena in bednih otrok in mrtvi v grobeh Te kličejo, prosijo: Usmili se nas!

Poljubi to zemljo, zaceli nam rane, sence razgrni, luč smrti utrni, povrni se k nam! Naj v čisto vedrino ko svetli zvonovi v jutro nedeljsko zapoje Tvoj glas: Setev bom vašo spet blagoslovil, mrtva ognjišča z ljubeznijo vžgal!

Oče, naš Oče, usmili se nas!

Realni dohodek sovjetskega delavca

Gospodarstvenik, ki se je dolgo let bavil s sovjetskim gospodarstvom, dr. Salomon M. Schwarz, rodom Rus, je lahko ugotovil, da znaša realni dohodek sovjetskega delavca danes približno 50% manj kot pa leta 1928, ter da je za štirideset odstotkov manjši od njegovega realnega dohodka iz leta 1938. Te svoje zaključke temelji na skrbnem proučevanju uradnih statističnih podatkov, kot so tisti podatki, ki jih priobčjujejo sovjetske revije in kot jih vsebujejo sovjetske tabele cen in mezd, katere objavlja moskovska vlada in ki pridejo potem v Združene države preko sovjetskega veleposlaništva in drugih sovjetskih vladnih ustanov.

Kakor znano, pomeni izraz »realni dohodek« dejanski skupek tistih živil, oblačil, stanovanja, zdravniške podpore, razvedril, luksuznih predmetov in tako dalje, ki si jih lahko preskrbi delavec z izkupičkom določenega števila delovnih ur ali dni.

Dr. Schwarz, ki je s podatki iz svojih študij pripravil članek za prihodnjo številko revije »Modern Review«, je preračunal individualni realni dohodek na osnovi znanih mezdnih tarif ter cen glavnih živil. Za primer, da bi lahko poznali strošek drugih potrošnih dobrin, bi te račune morali sicer nekoliko popraviti, toda slika se vsaj v glavnih črtah ne bi spremenila.

Od leta 1928 do 1938 — to sta najboljši leti desetletja 1920—30 in desetletja 1930—40 — se je kupna moč realnega tedenskega dohodka sovjetskih delavcev zmanjšala za približno 20%, medtem ko se je povpreček delovnega časa zmanjšal le za prav malo. Leta 1948 se je kupna moč realnega tedenskega dohodka zmanjšala za 40% v primeru z letom 1938, dočim se je število delovnih ur precej zvišalo. Zaradi

tega se je v primeru z letom 1928 realni dohodek torej zmanjšal v dobi dvajsetih let skupno za 50%.

Res je sicer, da je »socializirana mezda«, ki pride k individualni mezdi, v Sovjetski zvezi pomembnejša kot v drugih državah, ker uživajo tam delavci brezplačno večje število socialnih skrbstev, kot so to zdravniška pomoč in zavarovanje. Vendar pa sovjet. oblasti precej pretiravajo vrednost te dodatne mezde z zatrjevanjem, češ da dosega 38% povprečne individualne mezde. Iz skrbnega pretresa vsot, ki so šle za ta socialna skrbstva, je razvidno, da se v zadnjih dveh desetletjih ni višina brezplačnih socialnih skrbstev v celokupnem povprečnem proračunu delavca ni prav nič spremenila. Zaradi tega ni prišlo torej do nobene povečanja v višini socialnih skrbstev glede na mezdní dohodek, kateri naj bi izravnal občutni dejanski padec realne mezde. Pripomoček, h kateremu se morajo zatekati sovjetski delavci, da bi izravnali rodbinsko bilanco, je ta, da dela večje število oseb rodbine. Že od leta 1930 je Sovjetska zveza tista država, ki ima največje število zaposlenih žena. Poleg tega pa mora sovjetski delavec običajno pristati k normalnim delovnim uram še določeno število delovnih ur izven običajnega delovnega urnika normalne zaposlitve. Dejansko mora sovjetski delavec, tudi če živi v mestu, posvetiti del svojega časa obdelovanju vrta, kar je že skoraj neobhodno, ker predstavlja vrt enega glavnih virov prehrane.

Če končno še upoštevamo dejstvo, da so delovni teden v Sovjetski zvezi zvišali na 48 ur, se bo jasno pokazalo, da je bilo mogoče olajšati zmanjšanje realnega dohodka edino le s precejšnjim povečanjem dela rodbine kot celote.

Gospodarski problemi Nizozemske

Značilo je, da je nizozemsko ljudstvo ves čas priprav za Marshallov načrt morda najjasneje videlo, da je ameriška pomoč v prvi vrsti namenjena preoblikovanju njegovega gospodarskega življenja, da bo moglo ustrezati povojnim razmeram. Nobeno darilo ne bo moglo samo dovesti do predvojne tega blagostanja. To bo mogla doseči le temeljita obnova.

Kakor za mnoge druge države, bo obnovila tudi za Nizozemsko zelo težavna zadeva. Dežela je bila med vojno opustošena. Njene tovarne so bile razdejane, redovitna zemlja je bila uničena. Nemci so odpeljali veliko njenih najboljših strojev itd. Vendar so si Nizozemci v tem pogledu že precej opomogli. Tudi za Nizozemsko višja proizvodnja še ne pomeni rešitve celotnega vprašanja. Največja težava je namreč v tem, da ta proizvodnja pride tudi na trg in v ta namen je treba proizvajati primerno blago. Nizozemska je imela predvojno velik vir bogastva v pridelovanju tulipanov. Danes pa obubožani svet ne kupuje takšnega luksuznega blaga. Letos je Nizozemska pridelala več zelenjave, kakor je potrebuje za domačo potrošnjo. Ker pa nizozemska vlada nima dovolj tuje valute, je spoznala, da je danes pridelovanje zelenjave predrago za preskrbo kalorij. Nizozemska bo morala letos poslati preveč zelenjave v Nemčijo, ki ga ne more plačati, ali pa bo segnil doma. Tudi Nizozemska je trgovska država, ki ne more prospevati, dokler ne prospevajo njene dobaviteljice in odjemalke. Ona mora uvažati ne le industrijske surovine, ampak tudi gnojila za kmetijstvo. Jeklo spreminja v industrijske izdelke, koruzo pa v slano in jajca. Danes je težko uvažati in izdelovati blago za izvoz.

Krediti iz Združenih držav in nekaterih evropskih držav so ji sicer že veliko pomagali, toda kljub temu je imela deficit, ki ga je krila deloma z izkupičkom za prodano zlato in tuje investicije, deloma pa s

posojili. Nizozemska upa na obnovo s pomočjo ameriške pomoči in evropskega obnovenega načrta, če bo evropsko sodelovanje s pomočjo dotoka dolarjev omogočilo večjo trgovino. Nizozemska upa, da se bo mogla postaviti na lastne noge, ko bo konec ameriške pomoči. Do takrat pa bo morala zgraditi novo industrijo. Pred vojno je potrebovala za kritje uvoza le dve tretjini izvoza, ostanek pa je krila z dohodki iz naložb v tujini ter z zaslužkom svojih ladij in bank. Te vire je imela zlasti v nizozemski vzhodni Indiji in Nemčiji. Danes so ti viri večinoma brez vrednosti. Nizozemska je nadalje pred vojno kupovala večino strojev v Nemčiji. Danes ji lahko pomagata Belgija in Britanija, ne moreta pa jih prodati več kot toliko, kolikor jima bo mogla Nizozemska nadomestiti v živilih in surovinah. Zato je v glavnem odvisna od Združenih držav.

V splošnem moramo reči, da Nizozemska zelo daljnovidno in pogumno rešuje ta svoja gospodarska vprašanja.

Ameriška mladina v tujini

Precejšnji del turistov, ki bodo poleti prišli iz Združenih držav v Evropo, bodo tvorili mladi Američani, ki si žele pogledati svojo izobrazbo in prispevati k mednarodnemu sodelovanju. Medtem ko se bodo tisoči ameriških študentov podali na evropske univerze, kjer si bodo izpolnili svoje študije, se bodo mnogi drugi pridružili evropski mladini pri delu po načrtih za obnovo, ki jih prireja »American Friends Service Committee« (AFSC), odbor, ki je bil leta 1947 nagrajen z Nobelovo nagrado za mir. Odbor AFSC je letos organiziral mednarodna delovna središča v Italiji, Avstriji, na Poljskem, Madžarskem, na ameriškem področju Nemčije, Mehiki in tudi v Združenih državah. Ker je odbor AFSC član »Service Civil International«, bo poslal skupine ameriških prostovoljcev v središča te organizacije na Holandskem, v Belgiji, Franciji, Švici, Grčiji in na Finskem.

V delovnih taboriščih, ki jih je lansko leto organiziral odbor ABSC, so študentje trdo delali v različnih državah: v Italiji so zgradili športno igrišče, zavetišče za sirote in dve otroški zavetišči. Na Laponskem so zgradili zavetišča za invalide, na Poljskem so zgradili šolo in v avstrijskih Tirolah so popravili nekatere porušene hiše.

Poleg tega je odbor AFSC priredil informativne tečaje na krovih ladij »Marine Tiger« in »Marine Jumper«, ki sta prevažali v tujino študente in profesorje. To zamisel bodo povzeli tudi letos na omenjenih ladjah in še na dveh holandskih ladjah, ki bosta vršili isto službo na podlagi sporazuma z ameriškim zunanjim ministrstvom. Po izjavah ravnatelja mednarodnega vzgojnega instituta v New Yorku, ki bo vodil potovanja študentov, bo šlo to poletje v tujino nič manj kot 6000 ameriških fantov in

deklet na podlagi »Student ship programa«.

Med drugimi organizacijami, ki bodo skrbele za ta potovanja, je ena izmed najbolj znanih American Youth Hostels, s sedežem v Massachusettsu, ki bo poslala v Evropo 550 svojih članov, ki bodo pomagali evropski mladini pri gradnji in pri poslovanju hotelov za mladino v Cauterets, v francoskih Pirenejih, na ameriškem področju Nemčije in na Holandskem. Druge skupine pa bodo obiskale Skandinavske države, Veliko Britanijo, Balkan, Kanado, Mehiko in Latinsko Ameriko.

Tudi društvo »Experiment in International Living« iz Putneya v Vermontu, ki že od leta 1932 aktivno deluje za mednarodno razumevanje, bo poslalo številne skupine mladeničev in mladenk. Ena od teh skupin, ki jo bodo sestavljali srednješolski študentje, bo preživela mesec dni v Arendalu na Norveškem, drugi mesec pa bodo delali izlete ter bodo za konec bivanja v Evropi ostali en teden v prestolnici Oslo.

Poleg tega si bodo ameriški visokošolci lahko omislili še druge stvari, kot je na primer skupno potovanje za umetniški in glasbeni pouk, ki ga je priredila družba Bureau of University Travel iz Newtona v Massachusettsu za letos po Italiji, Franciji, Veliki Britaniji, Švici, Belgiji, na Holandskem in v Avstriji.

Vzorna kmetija v 24 urah

Kmetijo z neobdelano površino 42 ha v sredini Virginije so na poizkusnem dnevu, ki ga je organizirala vlada Združenih držav za poljedelski pouk, spremenili v štiriindvajsetih urah v vzorno kmetijo. Dela se je udeležilo dvesto prostovoljnih delavcev, večinoma vojni povratniki, prisostvovalo pa je na tisoče poljedelcev iz okolice, ki so hoteli videti od blizu tako proslavljalno

ZDRAVSTVENI KOTIČEK:

O NEGI ZOB

Vsak dan slišijo zobni zdravniki v privatnih ordinacijah ista vprašanja, na katera pa radi dragocenega časa navadno le površno odgovore, zato sem se odločil, da dam na tem mestu bralcem kratko pojašnilo.

Prepričan sem, da bo več kot 60% bralcev nad 30 let starosti ob teh vprašanjih spoznalo same sebe, če si bodo v zrcalu pregledali zobe in sluznico ob zobeh. Takole tožijo (vedno seveda z besedo zakaj?): Vsi zobje me bole, ali vsa dolnja ali gornja čeljust me boli, občutljiva je na mrzlo, vroče, kislo, zlasti čem kisla jabolka; zobno meso me boli, opažam, da se mi odmika meso od zob in se, mi zobne korenine že vidijo zlasti pri spodnjih sekalcih. Zobno meso je bledorožnate barve in se ne drži popolnoma zob, temveč se tvori ob zobu majhno žepno (špranja). Imam neprijeten duh iz ust. Zobje so se mi začeli majati, ob zobnem mesu se mi nabira stalno zobni kamen in nesnaga. Zobje, se mi zdi, so postali daljši, na pritisk me bole. Na celo stran čeljusti ne morem gristi. Ne morem si s ščetko čistiti zob, ker me meso boli in krvavi. Preje je bila krona do mesa, sedaj se pa vidi že precej korenine. Prav ob mostu se mi je ognjilo meso. Med zobmi me boli. Prednji sekalci se mi razmikajo, tako da je špranja med njimi čimdalje večja. Zobje mi ne stoji več v vrsti, temveč lezejo iz vrste in štrle naprej ali v stran.

Vsa ta vprašanja so hkrati znaki samo ene bolezni, ki ji zdravniki pravijo paradentoz, po naše bi rekli obzobna vnetja, čeprav besedo vnetja rabim s pridržkom in v francoskem smislu medicinske šole. Zadržnja stopnja te bolezni so popolnoma majavi zobje, zobje ki izstopijo iz kostnih jamic, torej so nenavadno dolgi in izpadajo drug za drugim. Bolezenski znaki se pojavljajo nekako v vrstnem redu, kakor smo jih našli, kopčajo pa se z umetnim zobovjem — protezo.

Pravega vzroka bolezni kot enotnega povzročitelja še ni bilo mogoče razjasniti, zato moram naštetí le činitelje, ki igrajo pri nastanku bolezni vloge. So gotove klice kot stalni prebivalci v ustih, ki v danih trenutkih zamorejo povzročiti velika vnetja. Obstoje gotova preobčutljiva stanja organizma in gotovih tkiv v telesu, ki imajo za vzrok neko ognjišče klic kot žarišče te občutljivosti (alergije), ki more imeti zvezo s paradentozo. Dalje igrajo brez dvoma zleze z notranjo izločbo (hormoni) veliko vlogo na celokupno presnavljanje v telesu in so v direktni vzročni zvezi s to boleznijo. Zlasti česerika in ščitna žleza (golšna žleza) in ob njej dve majhni žlezici morejo povzročiti velike motnje v pravilnem odnosu čeljustne kosti in vezivnega tkiva, ki drži zob v čeljusti. Nepravilno delovanje jeter prav tako lahko uvrščamo med vzroke, ki pospešujejo paradentozo. Konstitucija, dispoziција, podedovanje in rase, prebolele infekcijske bolezni tudi spadajo k splošnim faktorjem. Čudno pa je, da ne naštejemo vitaminov, katere ravno vi sami vedno naštevate kot vzrok. Verjetno ste se radi velike

ne nove tehnične pridobitve. Za obdelovanje polja, trošenje gnojil in setev so uporabili nad 30 traktorjev, številne trosilce gnojila, stroje za setev in druge poljedelske stroje. Osem ha so ogradili in namenili stalno za pašnike. Hišo so pobelili, streho prebarvali z nekim aluminijastim protimrčesnim loščilom, ozemlje okoli zgradbe so preuredili v vrt. Ta praktični prikaz, ki je potreboval en sam dan za dela, za katera bi potrebovali normalno pet let, je del vrste praktičnih prikazov, ki jih poljedelsko ministrstvo že par let vrši v korist poljedelstva.

Povojni zdravstveni pogoji v Evropi

Po mnenju strokovnjakov »Metropolitan Life Insurance Company« so sedanji zdravstveni pogoji v zahodni Evropi razen Nemčije še kolikor toliko dobri in v gotovih primerih celo boljši, kot so bili v predvojnih letih. Do neke gotove meje so zboljšani zdravstveni pogoji v povojni Evropi zaradi tega, ker so pomrle vse tiste slabotnejše osebe, ki niso mogle prenesti vojnih težav, pa tudi obširna dejavnost podpornih ustanov, ki so dobavljale živila in zdravila, je precej pripomogla k temu, da ne omenimo tudi osebja, ki je bilo izvežbano za vzpostavitev zdravstvene in podporne službe.

Odstotki umrljivosti v Franciji, Veliki Britaniji, na Holandskem, v skandinavskih državah in v Švici so nižji kot kdaj koli prej. Glede srednje in vzhodne Evrope pa kažejo redki podatki, ki jih je možno dobiti, da obnova ni tako nagla kot v drugih delih Evrope.

Število smrtnih primerov zaradi jetike je v Angliji, Franciji in Belgiji najnižje, kar jih pomni.

Nasprotno pa so zabeležili v Srednji Evropi in na Balkanskem polotoku večje število smrtnih primerov zaradi jetike.

propagande vitaminov nalezli bolezni, da vse bolezni, katerih vzrok ni popolnoma jasen, pripišete vitaminom. Poleg vseh navedenih vzrokov so pa še lokalni faktorji in le-ti so: slabo in nepravilno ustavljene plombe, krone, mostovi in proteze, nepravilna obremenjenost posameznih zob ali skupin zob kot posledica nepravilnega ugriza; slabo in nepravilno čiščenje zob, zobni kamen, velike praznine v ustih vsled izravnanih zob in zato nepravilen ugriz, gnile korenine in karies na zobeh. Znano je, da je bila bolezen par rodov nazaj zelo redka in da primitivni narodi prirodno obrusijo z grizenjem zobe, tako da ostanejo zobje brez vrškov in s tem mnogo pripomorejo, da se more bolezni le slabo razviti. To prirodno brušenje medicina dandanes nadomešča z umetnim brušenjem zob po 30. letu starosti kot mehanski pripomoček proti paradentoz.

Bistvo bolezni obstoji v tem, da se vezi med zobom in čeljustno kostjo razrahljajo, obzobna sluznica se vedno globlje pomika ob zobu v smeri proti korenini, tvoreč pri tem žepno, ki je kaj prikladno za naselitev različnih klic, ki sekundarno povzročajo vnetja sluznice, ognojenja, ki še bolj razrahljajo vezi med zobom in kostjo in slednji začne sama kost izginevati. Viden del zoba se podaljša, tako da imamo vtis, da je zob izrastel iz kostne jamice.

Važnejše seveda kakor opis bolezni je zdravljenje. Takoj moram pripomniti, da ima bolezen kroničen značaj, skoraj nevidoma začne, brez posebnih znakov, pa trdovratno napreduje in, ko jo pacient opazi, so že težko popravljive posledice tu. Razvito bolezen more zdraviti le zobni zdravnik opremljen z modernimi pripomočki. Bolj važno je omeniti mere, ki jih more vsak posameznik podvzeti, da to bolezen prepreči, zaustavi v prvih početkih.

Znan je vodikov superoksid, H₂O₂, ima kemično formulo, latinski Hydrogenium hyperoxydatum. Dobimo ga v tabletah ali kot vodno raztopino in ima to lastnost, da hitro razpada in pri tem oddaja kisik v atomskem stanju. Prav ta kisik je važen za obzobna tkiva, ker jih čisti in zdravi. Praktično vsako jutro ali zvečer po čiščenju zob vzemimo tenko paličico, jo na enem koncu ovijmo z vato, pomočimo v 20% raztopino vodikovega prekisa in drgnimo z njo vso sluznico ob zobeh. Ako hočemo zdravljenje še natančnejše, potem vzemimo 10% raztopino kromske kisline, prekuhamo iglo (n. pr. kvačko), pomočimo v to raztopino in namažemo točno ob dotikališču zoba in zobne sluznice; za vsak zob posebej namočimo. Seveda je dobro, če se posvetujete še s specialistom za zobne bolezni, da vam objasni, v kakšnem stanju je vaša sluznica, in odstrani druge vzroke ki lahko povzročajo stalno draženje sluznice ali obremenjujejo zobe. Vendar sem prepričan, če boste uporabljali omenjeni dve sredstvi, boste za dolgo let premaknili potrebo po protezi. Posebno vrsto paradentoz seveda moramo zdraviti tudi z injekcijami hormonsko vitaminskih preparatov. dr. — o — a.

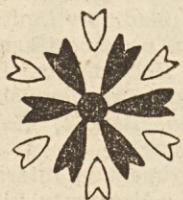
Proti plesni usnja

National Bureau of Standards je ustvaril v svojih laboratorijih preparat, ki ščiti usnje popolnoma zanesljivo pred gobo in plesnijo. Preparat je sestavljen sledeče: 20% živalskega in mineralnega olja za obdržanje prožnosti usnja, 2% iz paranitrofenola, ki uničuje gobe in klice plesni, 10% iz cikloesanona in 68% iz percloroetilenla, slednji snovi kot raztopini. Pri uporabljanju novega preparata je treba paziti, da uporabljena količina ne presega 0.35% teže usnja samega; dalje se ne more s tem preparatom poskropiti usnje, ki je določeno za neposredni dotik s človeško kožo, kot so na primer rokavice in podloga za moške klobuke. Preparat temelji na odkritju, da škoduje plesen usnja, ker uničuje v usnju maščobe.

Letošnje „štehvnanje“ v Bistrici na Zilji v sliki

„Štehrovci“ so pripravljani

Bug nam dej en duober čas
ta prve rej začeti.
Še kaj da smo začeli,
še nehat neb'mo meli.

Kdur je z Bugam,
Buh je z njim
sam Ježeš je
Marijin sin.

Štiri cvetke iz Ziljske doline

„Štehrovci“ in dečle gredo na drugo „štehvnanje“

Letošnji zmagovalci in njegova izvoljenka

Nekaj italijanskega sloga v Bistrici

Življenje in navade starih Slovencev

Stari Slovenci so bili vobče bolj mirnega značaja ter se bavili že zgodaj najrajši s poljedelstvom. Ljubili so zato ravnino in šele, ko so se bili namnožili, so se nekateri morali pomakniti v bolj gorate kraje. Taki so se poprijeli potem živinoreje. Pečali so se zgodaj že s čebelarstvom in kupčijo. Slovenci so bili tudi rokodelci za svoje domače potrebe. Opravljala pa je navadno cela zadružna ali cela vas le eno rokodelstvo. V enem kraju so bili sami čevljarji, v drugem lončarji, v tretjem rešetarji i. t. d. Potrebovali niso mnogo, ker je smel vsak rabiti pripravo in posodo, ki jo je imela njegova zadružna.

Radi so prepevali in se razveseljevali. Slovenske žene so bile spoštovane in zveste svojim možem. Imeli so pa in še imajo Slovenci več velikih usodnih napak: ljubili so čez mero tujezemstvo, se radi prepirali med seboj in poznali premalo reda. Stanovali so v trdno zgrajenih hišah ter imeli za orožje kopje, meč in puščico.

Državnim naredbam je bila podlaga patriarhalno združena rodbina ali zadružna, ki je obsegala vse ljudi, ki so izvirali od istega pradedu in imeli skupno gospodarstvo. Vsaka zadružna je imela starešino, ki se navadno odlikoval po posebnih zmožnostih in kreposti. Zadružarji so ga morali slušati in spoštovati. Več zadrug je tvorilo županijo ali župo, njeni prebivalci so tvorili plemo. Zadružni starešine ene župe so se zbirali na skupno posvetovanje in volili župnega glavarja ali župana. Vsako plemo je imelo svoj grad, ki je služil v vojni za zavetišče. Županije so se vladale same; le v nevarnostih in vojnah se je združilo več županij in si izbralo svojega vojvodo. Mnogokrat pa so znali izbrani vojvode ohraniti svojo oblast tudi v mirnem času in nastala so tako dedna vojvodstva, kakor na pr. v Korotanu.

Kadar se je pomnožilo kako plemo, se je preselil del plemena v drug kraj ali drugo deželo. Priporočili so se pred odhodom domačim bogovom in vzeli s seboj podobe umrlih starešin in županov. V novi domačiji so dali goram, vodam, polju in gozdom ona imena, ki so jih imeli taki zemljepisni predmeti v stari domačiji. Zato nahajamo še dandanes po vsem slovanskem in sloven-

skem ozemlju, bodisi na severu ali na jugu, gore, reke, kraje, polja, travnike in gozde z istimi imeni kakor: Hum, Strmec, Greben, Dobrava, Javornik, Bistrica, Listnek i. t. d.

Kakor so se razvila iz zadrug plemena, tako so se razrastli iz plemen narodi ter si izbrali skupnega glavarja ali velikega kneza ali velikega župana. Novega kneza so posadili z različni obredi na knežji prestol ter mu tako izročili vladarsko oblast. V Korotanu se je ohranila ta starodavna navada jako dolgo.

Po zakonu so bili vsi Slovenci enaki, dasi so bile bolj spoštovane one rodbine, iz katerih so jemali župane, toda imele niso večjih pravic. Slovenci niso imeli v starih časih sužnjev v tem smislu, kakor drugi narodi. Imeli so pač ljudi, namreč vojne ujetnike, ki niso bili svobodni in so jim morali služiti. Čez nekaj časa so jih osvobodili; imenovali so takega osvobodjenca ognjiščanina, ker je smel sedeti s svobodniki pri istem ognjišču.

Stari Slovenci so oboževali narodo. Po njih veri je bil svet poln višjih bitij, ki povzročajo razne prikazni in izpremembe v narodi. Razlikovali so dobra in hudobna bitja. Dobra so imenovali bogove, hudobna bitja. Bogovi so gospodovali od pomladi do jeseni, besi pa jeseni in po zimi. Življenje bogov so primerjali s človeškim življenjem.

Verovali so stari Slovenci še v druga bitja, ki so bila nižja od bogov. Nekatera teh bitij so bila ljudem prijazna, druga pa sovražna. Najbolj prijazne so bile bele žene ali Vile, ki so stanovale po gorah, gozdih in vodah. Vehtra-Baba (Pehtra) je bila kraljica belih žen in je delala sneg po zimi. Če so ji potresali pastirji lan, je predla in jim blagoslovljala črede. Navadno so jo videli pastirji na višinah z zlatim vrčem ali pa z vehtro v roki. Rojenice so bile lepo oblečene sestre, ki so prebivale v votlinah ter določevale novorojenčnem usodo. Hudobni duhovi so bili škrtat ali šent (šentažoji škrtat), Divji mož, Povodnji mož, Zlodej, Mora, Volkodlak in drugi. V zemlji so bivali Vede, ki so narejale mrk sonca in me-

seca. Posamezne rodbine pa so oboževale tudi svoje prednike kot hišne varuhe.

Kakor v grškem bajeslovju gora Olimp, tako so tudi v slovenskem bajeslovju važne gore kot bivališča bogov in boginj: Triglav, Baba. V gorah so skriti narodni junaki, kakor n. pr. kralj Matjaž pod Peco, pod Čavnom ali Triglavom.

Slovenci, kakor tudi ostali Slovani so verovali, da je človeška duša neumrjoča. Ko se je ločila duša od telesa, je letala po drevmu toliko časa, dokler ni bilo telo sežgano ali pokopano; nato šele se je preselila na drugi svet. Pravični so prišli v nav, kjer so gospodovali bogovi, dočim so prišli hudobneži v črno noč, kjer so bivali besi. Mrličje so lepo oblačili, dajali jim v grob jedi in pijače v loncih, okraske, posebno uhane, prstane, orožje in reči, ki jih je imel pokojnik najrajši. Posebnih pokopališč niso imeli. Grobe so kopali blizu doma ali pa po logih in gorah. Nad grobom se je nasipala gomila (Gomilar, Hochmüller). Po pogrebu so prirejali ob gomili bojne igre (»trizna«) in pojedine (»strava«, »sedmina«). Pri nekaterih slovanskih rodovih je morala umreti tudi žena z možem. Posebnega svečeniškega stanu stari Slovenci niso izprva imeli, rodbinski starešine in plemenski glavarji so sami opravljali službo božjo ter darovali bogovom. Pozneje so imeli tudi Slovenci svečeniške ter zidali bogovom svetišča. Prazniki so se strinjali s prirodnimi izpremembami v raznih letnih časih. Največji praznik je bil za zimskega sončnega obrata (o našem Božiču). Kračune so imenovali dneve, ob katerih so darovali naši poganski predniki pozemskim in vodnim bogovom. Pred pustom so slavili Kurenta z mnogoterimi burkami in veseljami. Koncem zime so se žigali podobo boginje Morane (babo žagati) od veselja, da je konec njene vladave; obenem pa so nosili v svečanih obhodih podobo boginje Vesne. Ob poletnem sončnem obratu ali kresu so zažigali po holmih in gorah krese na čast Soncu in Ognju. Slovenski maliki so bili navadno velikanske postave ter imeli več glav in drugih členov, ki so izražali njih nadčloveške telesne in duševne moči.

Franki so z razširjevanjem svojega kraljestva pospeševali tudi vero. Na Koroško so pošiljali posebne škofe, ki so vodili cerkveno upravo in skrbeli za izpreobrnitev Slovencev. Za Virgilijem in Modestom je oznanjeval med karatanskimi Slovenci sveto vero prvi solnograški nadškof Arno, ki je postavil svojega naslednika v Korotanu, Teoderika, za škofa v Zadravju (803). Že Karel Veliki je določil Dravo za mejo med solnograško nadškofijo in oglejskim patriarhatom; obema je rabil pri službi božji latinski jezik po rimskem obredu. V tem času so zgradili najstarejše cerkve in kapele v deželi, in sicer na Otoku ob Vrbskem jezeru, v Krnskem gradu, na Gosposvet-skem polju, kjer je posvetil škof Modest že za Hotimira cerkvico v čast Materi božji, v Ostrovici, v Brežah, Beljaku, Djekšah, Grebinju in drugod.

Solnograška nadškofija je prejela od frankovskega kralja Ludovika (860) več posestev v Karantaniji, in sicer gosposvet-sko cerkev s posestvom vred, kraj Breže, Dravski dvor med Tinjami in Dravo, nekatera posestva v Ostrovici in dvor Podkrnosom. Leta 864. je daroval kralj Ludovik solnograški nadškofiji šest slovenskih kmetij in mnogo slovenskih podložnikov v Krški dolini.

ZANIMIVOSTI

Največjo delto na svetu napravi reka Ganges s pritokom Brahmaputro v Indiji. V tej delti je polno močvirij in džungel, v katerih živi nešteto najhujših kač, tigrov in nadležnih in večkrat hudo strupenih žuželk. Druga največja delta je v Afriki v Egiptu, ki jo tvori reka Nil. To je eden izmed najrodovitnejših krajev na svetu.

Še nekaj o hitrosti: pešec prehodi lahko največ do 1,5 m na sekundo, tekač 2—3 m, kolesar 15 m, avtomobil do 70 m, navaden vlak 10—25 m, brzovlak do 30 m, letalo do 200 m, puškina krogla 300 m, topovska krogla 460—1200 m na sekundo. Zemlja se suče okoli sonca s hitrostjo 30 km na sekundo, okoli osi pa 200 m na sekundo.

Izpod domače lipe

ŠT. ILJ OB DRAVI

V »Koroški Kroniki« smo brali, v dopisu iz St. Ilja, da so pevci zapeli v pozdrav škofu, ki je prisel birmovat, nekaj pesmi, Resnici na ljubo moramo povedati, da to ne odgovarja resnici. Resnica je sledeča:

Levičarski ekstremisti v Kernjakovem zboru so odklonili sodelovanje na dan sv. birme in niso hoteli pri škofovem sprejemu peti. Tako se je tudi zgodilo. Toda ti levičarski ekstremisti so na svojo pest sabotirali cerkveno slovesnost na dan sv. birme in niso hoteli sodelovati. Kakor na povelje so ostali doma, dasiravno so prej obljubili, da pridejo in da bodo sodelovali. Zato je bil pevovodja primoran, da je razpustil svoj dosedaj tako slaven in daleč okrog znan pevski zbor. Krivdo na tem nosijo samo levičarski ekstremisti. Vprašamo se samo dvojce: 1. Ali je bilo res potrebno mešati zbor kot slovensko kulturno ustanovo v politične stvari? 2. Ali so s tem, da je sedaj razpuščen slovenski pevski zbor, levičarski napeteži res podprli slovensko stvar, za katero se baje tako vneto borijo? Kar je pa metnih ljudi, smatrajo, da je bilo to dejanje ne samo nespametno, ampak brezsmiselno izzivanje, ki razmere na Koroškem bolj podžiga, kakor pa pomirja.

To v pojasnilo, da ne bo kdo napačno poučen.

KORTE

V zadnji številki »Koroške kronike« smo poročali, kako smo se ženili. Zato bo morala kdo misliti, da živimo samo v veselju in žalosti ne poznamo. Toda tudi med nas zaide žalost, tudi nam ne prizanašajo nesreče in smrt. Zadnjič smo pokopali dragega Koreja, ki je bil vzoren sin, drag brat in vzgleden stric ter pri gospodarstvu pomočnik. Takoj naslednji dan je slomorenica odrezala roko, hlapcu Antonu Okornu.

Če boste imeli čas in če se Vam ne zdi škoda nog, potrudite se k nam na višave in videli boste, da Vam ne bo žal. Od cerkvice sv. Križa se Vam nudi krasen razgled po romantični dolini. Tudi Obir bo kmalu začel vabiti. Delo pri nas je sicer trdo in naporno, toda nismo ravno nesrečni, da živimo stran od viharnega življenja.

VELIKOVEC

Glavni kmečki pridelek na Spodnjem Koroškem, rž in pšenica, obetata bogato žetev kot že dolgo ne. Zlasti rži so lepe. Hvala Bogu, da je tako. Samo gorjance sta zadnje deževje in sneg močno zadela. Bogati žitni kraji kakor Djekše in Krčanje ne bodo imeli kruha. Snega je bilo več kot preveč in je potlačil ter polomil rž ter pšenico. Kmetje, ki so nižje, bodo sejali še ajdo, kar jih je pa višje, seveda ne, ker ne dozori tako visoko. Tudi s senom smo zadovoljni. Sadej pa kaže bolj slabo, kljub temu, da je drevje tako cvetelo. Pa ni vzrok temu slana. Zapihal je jug in se je v nekaj dneh vse posušilo in tako ne bo ne jabolk

ne hrušk. Le nekatere vrste, kakor usnjata renata, bodo obrodile. Kjer je dosti drevja pri hiši, bo že za dom. Da bi pa bilo tudi za trg, pa ni misliti.

Zanimivo je, da so se letošnjo zimo divji zajci tako razmnožili. Kar po pet ali šest jih vidijo skupaj na eni njivi. Posebno veliko jih je bilo videti ob košnji detelje. Zajci so se razmnožili najbrže zato, ker letos ni bilo dosti lisic. Do konca lanskega leta so bili lisičji kožuhi dragi in so lovci pridno stikali za lisicami. Tako so zajci na račun lisičjih kož svoj zarod pomnožili.

REPLJE PRI PLIBERKU

Odkar izhaja »Koroška kronika«, od nas še ni bilo nobenega dopisa v Vašem listu in zato se moramo tudi mi enkrat oglasiti.

Ker že nekaj let ni bilo v naši vasi nobene »ojhcteti«, sta bili v prvi polovici letošnjega leta že kar dve. Prvi se je naveličal samskega stanu Zadjakov Ciril v Dobu in nam je odpeljal pred oltar in potem na svoj dom Kajšnikovo Nežiko. Pred enim tednom nam je odpeljal spet Štavadharjev Pavle Albrehtovo Justo. Obema paroma želimo obilo sreče in božjega blagoslova v novem stanu. Pregovor, da v tretje rado gre, se bo najbrže tudi pri nas uresničil. Radovedni smo, katera bo prva na vrsti. Vam bomo že povedali.

Kakor povsod smo tudi pri nas opravljali majniško pobožnost in ker nimamo cerkve, smo jo opravljali kar v zasebni hiši.

Na polju letos vse dobro kaže. Če nas bo Bog obvaroval hudega vremena, upamo na boljše žetev, kakor pa je bila lanske leto, ko je zlasti žito odpovedalo. Bali smo se že, da bo suša, pa nam je zadnji teden dež izdatno namočil polja.

Za danes naj bo dovolj. Ko bo zopet kaj novega, bomo že sporočili.

VELIKA VAS PRI ŠT. JAKOBU

Iz naše vasi se le malokdaj oglasimo. Vam pa sedaj bolj veselega srca sporočamo, da smo dobili težko pričakovani novi zvon. V trajnem spominu nam bodo ostali binokostni prazniki, ko smo novi zvon v nedeljo popoldan v spremstvu dolge procesije in vesele godbe pripeljali v našo cerkvico sv. Dionizija in Antona. V ponedeljek so ga naš prečastiti gospod dekan v spremstvu gospoda Dobernika slovesno blagoslovili. Ganljiva govora častitih gospodov in deklaracije naših malih so do solz ganile vse navzoče. Nato so zvon med igranjem godbe dvignili v stolp, kjer ga je tristo let stari zvon že težko čakal in ga veselo pozdravil. Saj mu je vojska odpeljala že dva brata. Sedaj se je dvignil v višino in nam bo pel v nižino. Njegov glas bo donel čez hrib in plan.

Da smo zvon dobili, imata največ zaslug naša ključarja, ki sta tako požrtvovalno obletela in naredila toliko potov, da smo dobili končno zvon, ki smo si ga vsi tako

želeli. Hvala pa tudi vsem, ki so v teh težkih časih, ko je stiska za denar, darovali in pomagali, da nam je zopet zapel novi zvon. Vsem ki so kakorkoli pomagali ali prispevali, naj velja:

Saj Bog nebeški bo poplačal,
domove blagoslovil Vam.

Ko zvon zapel bo zadnji ave,
plačilo tam še čaka Vas.

Omeniti moramo še nekaj. Da se ne bi naša lepa slavnost srečno končala, je nekaj »inteligentnih in prebrisanih«, v resnici pa prismojenih vročeglavecev hotelo motiti priditev. Žalostno je to, da je tem »inteligentom« celo cerkvena slavnost trn v peti.

CELOVEC

Kako krasna je koroška dežela! To je bilo že nešteto krat rečeno. Toda vedno, kadar človek gre čez zelene hričke med veselim vasm, z belimi cerkvicami, med modrimi jezeri, v katerih se svetli kajo snežno-

bele gore, si ne more kaj, da ne bi vzkliknil:

Kako lepa si, Koroška!
Salve, Carinthia verde!

Glavno mesto take dežele mora biti prav tako lepo, kakor dežela sama. Mesto Celovec se z vso pravico ponaša s tem: ima slavno zgodovino, zgodovinske hiše, zmaya, ki straši inozemce, vesele prebivalce, Karavanke in krasno okolico. Celovčani ljubijo svoje mesto nad vse. Toda sveto pismo pravi: Ljubezen brez del je mrtva. Lepo mesto je kakor lepa žena: čuvati jo moraš noč in dan, da postane še lepša. Vsak Celovčan lahko pomaga celiti rane svojemu mestu. Začeli so že z velikimi deli v tem smislu, toda to še ni dosti. Vsak in vsi se morajo pobrigati, da bodo njihove hiše, okna in ulice lepe tako, da bo postal Celovec dostojno glavno mesto Koroške, ki je podobna prekrasni sliki sneženih biserov in zelenega žameta.

Pomanjkanje delovnih moči

Vprašanje delavne moči, zlasti po kmetih je bilo že takoj po končani vojni pereče in danes nismo glede tega vprašanja nič na boljšem, če ne še na slabšem. Mnogo »auslenderjev« ki so pomembna moč po kmetih, odhaja počasi v svet in tako se zgodi, da ostane kmetija brez vsake delovne moči. Resnica je, da je mnogo kmetij, ki so odvisne samo od take tuje delovne moči. Po drugi strani pa odhaja z dežele v mesto mnogo delavcev in tako kmečko delo ne more biti pravočasno in pravilno opravljeno.

Kot glavni vzrok, da odhajajo ljudje z dežele v mesto in tam iščejo dela, je v tem, ker v mestu kot delavci boljše zaslužijo in ker jim ni treba toliko delati. Jasno je, da kmet svojega posla ne more tako plačati, kakor bi bilo treba. Kajti kmečki pridelki niso v nobenem sorazmerju s cenami, ki jih mora kmet plačevati za druge predmete, ki jih sam potrebuje. Če bi hotel kmet svojega posla primerno plačati, bi se morale cene tudi temu primerno urediti. Nekateri so mnenja, da naj bi si kmet sam uredil cene, toda vprašanje je, kako? Cene so pač od-

visne od celokupnega gospodarstva in dokler to ni urejeno in pravilno uravnano, tudi kmet ne more ničesar storiti. Ta uvidev cen pa ne velja samo za kmeta in producenta, ampak tudi za potrošnika.

Zaradi tega, ker so cene v takem nesorazmerju in je kmečki delavec slabo plačan, je jasno, da išče druge zaposlitve, kjer je boljše plačan. V mestu, tovarni ali kje drugje zasluži precej več, kakor na kmetih. Poleg tega pa mu ni treba delati od zore do mraka, ampak je vezan na gotove ure in je potem prost, ter razpolaga s svojim časom, kakor hoče. Pereče vprašanje za kmečkega delavca je posebno delovna obleka in obutev. Kmet mu ne more dati, s tem, kar zasluži, pa si ne more kupiti.

Trenutno bi potrebovali najmanj 3000 delavcev, sprejeli pa bi jih takoj 7000. Nekateri mislijo, naj bi pritegnili k kmečkemu delu šolarje in dijakke. Vprašanje pa je, kaj bo kmetu pomagano z njimi. Najbrže zelo malo ali nič.

Kako s kmetov izginjajo ljudje, nam najbolj pove sledeča statistika:

Dekanija	Leta 1933 je bilo:	Leta 1947 je bilo:	Prirastek:	Moralo bi jih biti:
Rožek	14.400 ljudi	14.300 ljudi	10% letno	16.360
Pliberk	7.700 ljudi	7.700 ljudi	"	8.700
Borovlje	14.800 ljudi	14.000 ljudi	"	16.700
Velikovec	13.500 ljudi	13.111 ljudi	"	15.300
Doberlvas	12.400 ljudi	11.800 ljudi	"	14.000
Iz Rožeka je odšlo 1900 ljudi, iz Pliberka 1000, iz Borovelj 2700, iz Velikovec 1800, iz Doberlevasi 2200.				

Izguba nastane zaradi izseljevanja, ne zaradi smrti, ki je všteta že pri 10%. V štiri-najstih letih se je izgubilo torej iz navedenih dekanij dobrih 9.000 ljudi. Poudarjamo ponovno: ne zaradi smrti, ampak zaradi izseljevanja.

Mladina, ki pride iz šole, ne prime več za težko delo, in ne gre več v hlev. Tukaj bi bilo treba mladim ljudem praktične vzgoje. Če naš kmet ne bo imel dovolj ljudi za delo,

bo delal, kolikor bo pač mogel in temu primerno tudi pridelal. Kar pa ne bo mogel, bo pustil in jasno je, da ne bo toliko pridelanega, kolikor bi bilo lahko. Če hočemo, da bo dovolj kmečkih delavcev, moramo pač poskrbeti, da bo kmet svojega delavca primerno oskrbel in plačal. To pa bo storil samo v primeru, če bo za kmeta, oziroma za cene njegovih pridelkov zadostno poskrbljeno.

MAUSER KAREL:

KAPLAN KLEMIEN

ROMAN

(Nadaljevanje)

14.

S silo je porinil jezo vase in odšel po hodniku.

Moškaj ga je sprejel s sladko prijaznostjo. Klemen mu je samo rahlo stisnil roko.

Sobica je bila prijaznejša od lanske, le za spoznanje temnejša. Imela je samo dve postelji, dva ogledana klečalnika, široko omaro, umivalnik in dve mizi. Edino okno je strmelo proti stolnici.

Takoj, ko se je uredil, je odšel Klemen v mesto. Najprej je stopil v stolnico, koj nato v trafiko po cigarete. Ko je mimogrede gledal po izložbah, se mu je nenadoma zvedril obraz. Med slikami, ki so bile razložene za šipo, je zagledal svojega viharnika. Obšlo ga je veselje in kakor nor je planil v prodajalno.

Držal je sliko v rokah in se smehljaj. Da, to je viharnik, njegov brat.

Kupil si je še stojalce in stopil na cesto. In zdelo se mu je, da je bogatejši, močnejši, da je našel nekaj, v čemer je vse tisto, kar je doslej iskal.

Vrnil se je dobro uro pred večerjo, dal sliko za steklo in postavil stojalce na mizo.

Moškaj je stopil bliže in s porogljivim glasom vprašal.

»Kaj vidiš lepega v tem okleščku?«

»Veliko.«

Moškaj je obmolnil in odšel na hodnik.

Tako je začel Klemen Gornik drugo semeniško leto.

Klemenove misli so spet vse samo pri barakarjih. Stari Gabrovec ima prav. Eden bi moral priti in ostati pri njih.

Klemen sam ne ve, kdaj je vstala misel v srcu. Plašna v začetku, nato je rasla in se nazadnje kakor gadov zob zasekala v srce.

Eden bi se moral žrtvovati, pustiti vse in oditi med te ljudi. Zmagati nad seboj, odreči se lagodnejši službi, priložiti svoje življenje življenju barakarjev, deliti z njimi bedo in skrbi in počasi obračati mladino k sebi.

Ko bi pridobil mladino, bi rešil cvetje.

Proti volji rastejo sanje do nebes. Namesto barak skromne hišice, med njimi preprosta cerkva, ljudje spremenjeni.

Toda že zareži druga misel, mrzla, da Klemena strese.

»Ljudi ne preobrneš kakor kamna. Mlad si, za to misliš, da vse zmoreš.«

Klemen vidi Resnikov obraz, priprte oči in stisnjeno pest, ki je pripravljena udariti, vidi Koritnikovo hčer za namazanimi ustnicami in posvaljkano obleko, Križnarja, ki pribija besede kakor s kladivom.

»Samo z govorjenjem se naše stanje ne bo popravilo. Vzrok našega propada je v socialni krivici. Nočemo koščka kruha iz miloščine, hočemo vse iz pravice.«

»Kaj boš sam proti stoterim?« se roga misel. »Vsakega bi pritisnili ob zid. S sramoto bi se umaknil, ko bi ne zdržal več.«

Toda Klemen se ne vda.

»Francišek je vzdržal med milijoni.«

»Obleci se v žakljevino, pusti, da te ima jo za neumnega, daj se biti in točli. Potlej te morda puste z mirom, le v obraz se ti bodo smejali.«

Nekje od daleč se usipljejo pomisleki kakor robato kamenje.

»Vseeno, vseeno,« je trmasto zagrizen Klemen. »Asiški bi moral biti.«

»Lastni sobratje bi se ti rogali,« oplazi misel srce.

»Čeprav, čeprav,« je ihtav Klemen. »S preproščino se je treba upreti hudiču.«

»Poskusi!« vstane porog prav iz srca. »Zakaj se že zdaj ne vadiš, zakaj imaš raje boljše kakor slabše? Zakaj slabše ne obdržiš zase in boljše ne daš revežu?«

Misli vstajajo, da peče v notranjosti kakor živ ogenj.

»Ne delaj se boljšega, ko si enak drugim! Lahko je govoriti, težko napraviti.«

»Viharnik moraš biti,« se razklene na zadnje v Klemenu.

»Viharnik, sam, okleščeno drevo, ki se vsemu upira, ki se ne vda ne plazovom, ne viharjem.«

»Mladost raste iz idealov, starost se une-se,« udari zadnja misel kakor sekira.

Kar se mu je zdelo najbolj čudno, je bilo to, da se je docela navedil na hišni red. Zvonec mu ni več presedal, študij se mu je zadel zanimiv.

In še nekaj je bilo, kar ga je z vso silo priklepalo na ozko sobico.

Zaklel se je, da bo ves prosti čas posvetil samo načrtom in barakarski koloniji.

Na skrivaj je risal, študiral, popravljaj skice, jih trgal in spet risal.

Kapela, skromna, ponižna kakor stari Gabrovec. Poleg kapele baraka. Samo sobica in mala kuhinja. Nič več. Dovolj je za človeka, ki hoče deliti bedo z bednimi.

Adversarius vester tamquam leo rugiens circuit... »Blazne misli,« trepetajo roke Klemenu. Kakor da so od hudiča.

»Napuh,« kraka Moškajev glas v duši.

»Ne, ne,« se brani Klemen. »Rešitev mora priti. Mora, dokler je še čas.«

Ravno za Vse svete je stari Gabrovec obležal. Klemen ga je obiskal.

Starec je ležal zakopan v cunje, podoben voščeni lutki.

»Ej, gremo, gremo.« Skušal se je zasme-jati.

»Na pomlad se boste opomogli,« ga je korajžil Klemen.

»Jaz nikoli. Počakajte. Smrt ne najde vrat v to smrdljivo luknjo. Ko jih najde, me stisne kakor črva. Sicer pa... hvala Bogu. Nič nimam, da bi zapustil. Prazen sem prišel, prazen odhajam.«

Gabrovec je sihal in vlekel cunje na prsa.

»Poglejte, takole umiramo. Počasi nam vsem odteka kri. Vse žile so nam narezane, iz vseh kaplja kri. Nazadnje je vseeno, ali umrjem na svili ali na cunjah. Pogreblji me bodo, ker me ne morejo pustiti tako. Eh, kaj mi hoče visoka, pozlačena krsta! V navadno me bodo dali in me zagreblji. Tam pod zemljo bom pač kakor bogati. Vsaj tokrat. Veselim se te ure, gospod, kakor sem bil žalosten življenja.«

Klemenu je težko. Ozka Gabrovecova brada se sveti kakor namazana z mastjo.

Ne najde prave besede. Čudno tesno mu je ob slovesu. Gabrovecovi prsti so tenki in mrzli.

»Otroci bodo ostali. Teh je škoda, go-spod. Zbogom.«

Dva dni za tem je Gabrovec umrl. Klemen je šel za pogrebom. Zasmilil se mu je Gabrovec v preprosti krsti. Pogrebcev ni bilo trideset.

Ko so zagrmele krpe prsti na krsto, se je Klemenu zdelo, da je Gabrovec z zadnjo silo stisnil iz sebe:

»Otroci so ostali. Teh je škoda, gospod Klemen.«

Od pogreba se je vrnil otožen. Za noben pogovor ni bil. Žal mu je bilo za Gabrovecem. In težko obenem, ker je videl, kako nepoznan je barakarski človek.

Ko bi umrl bogat človek, bi se ljudje kar trli za krsto. Ženske bi klepetičile o kuhi,

SOBOTA, 19. junija:
7.15 Iz svetovnega tiska.
17.10 Pregled sporeda za prihodnji teden.

NEDELJA, 20. junija:
7.30 Jutranja glasba.
17.10 Poročila.
19.30 Polurna oddaja.

PONEDELJEK, 21. junija:
7.15 Zgodovinsko predavanje.
16.00 Potovanje po svetu.
17.10 Poročila.

TOREK, 22. junija:
7.15 Poročila in jutranja glasba.
17.10 Poročila.

SREDA, 23. junija:
7.15 Poročila in jutranja glasba.
17.10 Poročila.

ČETRTEK, 24. junija:
7.15 Zvočni tehnik.
17.10 Poročila.
19.30 Polurna oddaja.

PETEK, 25. junija:
7.15 Jutranja glasba in poročila.
17.10 Poročila.

MALI OGLASI

BEGUNEC (15 let cerkovnik) star 33 let, išče mesto cerkovnika v Celovcu ali bližnji okolici. Zna nemško in slovensko. — Naslov v upravi »Koroške kronike«.

Slovenske molitvenike

več vrst in v različni obliki, lahko poceni kupite v knjigarni MADER, Bleiburg, (Pliberk). 502

Kolesarji, pozor!

Originalna „PUCH“, „WAFFENRAD“ in „JUNIOR“-kolesa s pnevmatiko lahko kupite v prosti prodaji in po znižanih cenah pri:
J. LOMSEK, zaloga strojev, koles in glasbil, Zagorje, pošta Eberndorf (Dobrla ves)

Britanija podpisala sporazum o socialnem zavarovanju z Francijo

Britanski minister za narodno zavarovanje Griffith je danes podpisal v Parizu važen sporazum s francoskim ministrom za delo in socialno varnost Mayerjem. Sporazum ima nalogo postaviti britanske nove načrte za narodno zavarovanje in za nezgodno zavarovanje, ki bodo stopili v veljavo prihodnji mesec, v medsebojnost s podobnimi francoskimi načrti. Tako bo zavarovanec, ki bo prišel iz Britanije v Francijo, lahko užival dobrobite, ki si jih je že pridobil. Enake pravice bo imel v Franciji. Seveda pa bo to veljalo tudi za vsakogar, ki bo prišel v Britanijo iz Francije.

Britanija je imela razgovore tudi z več deželami Commonwealtha, da bi izdelali osnove za podobne vzajemnostne sporazume z dominioni in kolonijami.

Dunajski jesenski velesejem

Uprava Dunajskega velesejma sporoča, da se bo vršil jesenski mednarodni velesejem od 5. do 12. septembra 1948.

Ladja z mesom za evropske otroke

Iz Montevidea so poslali ladjo s skoro enim milijonom kilogramov mesa za podhranjene in bolne otroke ter doječe matere v Avstriji, Italiji, Jugoslaviji, Romuniji in Bolgariji. Ta pošiljka predstavlja prvo pošiljko živil iz južne Amerike v okviru mednarodne pomoči otrokom, ki jo dajejo Združeni narodi.

Traktorji, cement in strešna lepenska v prosti prodaji

Avstrijsko trgovinsko ministrstvo je sporočilo, da se sme od 16. junija dalje prodajati brez nakaznic cement in strešna lepenska potrošnikom. Ravno tako smejo trgovci prodajati brez nakaznic mineralna olja in masti. Za nakup Diesel-olja in petroleja so uvedli olajšave.

Z odlokom zveznega ministrstva za trgovino in obnovo ni več treba pri nakupu Steyr-Diesel, tip 180, katere je bilo do sedaj mogoče dobiti samo na podlagi nakazila, nobenega nakazila. Nakazila, ki še niso izrabljena, je treba izrabiti do 30. junija 1948 pri tvrdki Steyr-Daimler-Puch A. G.

Gospodinjska pomočnica

ki bi deloma pomagala tudi v trgovini, dobi dobro službo.

V. A. LIEBHART, pekarna in slaščičarna, Celovec, St. Veiterstr. 7

Gospodarske vesti

Po poročilu vrhovne rudniške oblasti je znašala avstrijska proizvodnja premoga maja meseca 251.000 ton napram 292.000 tonam v aprilu. Proizvodnja letošnjega maja je za 25.000 ton višja kakor v istem mesecu leta 1947 in prekaša proizvodnjo iz leta 1937 za 9000 ton.

Pri sedanjih trgovinskih pogajanjih med češkoslovaško in Avstrijo so predlagali češkoslovaški zastopniki razvoj blagovnega prometa na denarni podlagi. Kakor je znano, se je blagovni promet sedaj razvijal na izmenjavi blaga. Ker bi pogodba o razvoju blagovnega prometa na denarni podlagi mogla pripeljati do težkoč in do zmanjšanja obsega izmenjave blaga, se avstrijski zastopniki trudijo, da bi našli obrazec, ki bi omogočal v obojestranskem prometu za ključek kompenzacijskih kupčij.

Med avstrijsko lesno zadruzo in francoskimi oblastmi so zaključili v zadnjih dneh pogodbo glede dobave 11.000 lesenih hišic za obnovo Francije v vrednosti 25 milijonov šilingov. Avstrijska lesna zadruza vodi sedaj nova pogajanja na srednjem Vzhodu.

Med Argentino in Jugoslavijo so sklenili trgovinsko pogodbo za dobo 4 let.

Ameriško poljedelsko ministrstvo predviđa, da bo letošnja žitna žetev v Združenih državah prekoračila 420 milijonov hl in bo tako le zelo malo manjša od dosedanjega rekorda.

Zboljšani izgledi so omogočili povečanje izvoza žitaric za leto, ki konča 30. junija. Ta izvoz bo tako dosegel rekordno številko 202.594.760 hl.

Predvidevajo tudi izvrstno letino ovsa in ječmena.

Vodja ameriškega urada za pomoč zunanjemu svetu, gospod Hofmann, je objavil po poročilih BBC dosedaj največji znesek v okviru Marshallovega načrta, ki ga bodo prejele evropske države za nakup najnujnejših življenjskih potrebščin. Znesek 83 milijonov dolarjev bo razdeljen med deset evropskih držav, med njimi svobodno tržaško ozemlje in francosko zasedbeno področje Nemčije. Nekaj za obnovo potrebne blaga bodo kupili v Nemčiji in Poljski. Iz Nemčije nameravajo v prvi vrsti izvažati premog, ki ga potrebuje Grčija. Francosko zasedbeno področje bo moglo kupiti v Združenih državah predvsem žito, za katerega je odobren znesek 941 tisoč dolarjev. Od celotnega zneska 83 milijonov dolarjev bo prejela Avstrija dva milijona štiristo osem in osemdeset tisoč dolarjev. Ta znesek bodo uporabili v glavnem za nakup različnega olja in pripomočkov, ki so potrebni za železno industrijo. Za Trst predvidevajo predvsem nakup kondenzirane mleka, suhega fižola in zdravil. Celotni znesek, ki je določen za svobodno Tržaško ozemlje, presega pol milijonov dolarjev.

me pojdi spet tožiti k spiritualu.«

Moškaj ni nobene rekel. Sram ga je bilo, da ga je Klemen spregledal.

Zavoljo tega je bila samota v Klemenovem srcu v tem pustem večeru še globlja. Prva spoznavanja so pritisnila nanj kakor težka skala. Sneženi zastor zunaj je bil gost. Pregrajal je življenje in Klemen se je počutil kakor v ozki celici.

Ko je bil še doma, je vedno mislil, da bi ob zimskih večerih ne mogel živeti nikjer drugod kakor v hiši, ob topli peči. Lepa se mu je zdela tujina na pomlad, ko cvetje prekrije vso ostudnost, vso zlobo, da v oči sije samo cvetje. Zime se je bal. Vsa golota bruhne na dan, sredi zasneženih poti ostaneš sam, s hrepenečim srcem.

Klemen se ne more odtrgati od okna. Kakor da je privezan k njemu, kakor da s snežinkami zunaj pada in se dviga, da se staplja z mrakom, ki se plazi okrog vseh oglov, pust in dolgočasen kakor pristujeni berač.

In v tem hipu se je spomnil na Jelko, spomnil na toplo sobico, spomnil na hitro minevajoče ure, na vse velike sanje, ki so legle kakor pokošene globoko k tlom.

Ni bilo moči v duši, da bi se uprla mislim. Vrele so od vseh strani, kakor topel, onamljajoč tok.

»Lahko bi bilo drugače.«

Iz neznane dalje se je odtrgal očitek in se zavalil na srce.

»Sam si si izbral to samoto,« je padel nov udarec.

»Mimo sreče si šel in je nisi pogledal,« grize bolečina.

Klemen še roke ne more dvigniti. Brez sile je, kakor snežinke, ki motoglavno sedajo na tla.

Britanski trgovinski minister, Wilson, je napovedal skorajšnje nove trgovinske pogovore med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo.

Kongres industrijskih organizacij (CIO), ki je ena od obeh največjih ameriških sindikalnih zvez, bo po sporočilu svojega tajnika in blagajnika Jamesa Careya še ostala v Svetovni sindikalni zvezi.

Carey je izjavil tisku, da je vsaka sindikalna federacija »kakršne koli velikosti in važnosti« v državah evropskega obnove-nega programa zdaj vpisana v svetovni sindikalni zvezi. Kongres industrijskih organizacij bo ostal v svetovni sindikalni zvezi, da bo podpiral evropske sindikate v njihovi borbi »proti totalitarizmu vseh oblik.«

Carey je dal to svojo izjavo zaradi časopisne vesti, da je podpredsednik Ameriške zveze dela (AFL) Matthew Well naštel umik Kongresa industrijskih organizacij iz Svetovne sindikalne zveze kot enega predpogojev za morebitno združenje CIO z AFL. Carey je izjavil, da je Well nasvetoval, naj bi CIO zapustil svetovno sindikalno zvezo, ker so v njej Italijanska konfederacija dela (CGIL) in ostale skupine, ki so po mnenju Wella pod komunističnim nadzorstvom.

Carey je bil odločni kritik politike, ki nasprotuje evropskemu obnovenemu načrtu ter komunistične strankarske politike, ki jo zagovarja glavni tajnik Italijanske konfederacije dela, Giuseppe Di Vittorio. Vendar pa je poudaril, da bo CIO s sodelovanjem s Svetovno sindikalno zvezo lahko ojačil demokratsko zvezo v Evropi. Ko je omenil Italijansko konfederacijo dela, je Carey izjavil, da ona ne predstavlja italijanskih delavcev.

Za dobro voljo

Moderno

Žena sedi na zofi in bere. Mož si šiva gumb k hlačam in gode in gode.

Žena: »Kaj pa brundaš venomer?«

Mož: »Res nisem mislil, da si bom moral v zakonu gumbe prišivati.«

Žena: »Mar si bil res tako preprost in si mislil, da boš v zakonu kar brez gumbov hodil okrog?«

Doba čipk

»Praviš, da je to tvoja nova srajca... To so same sešite luknje...«

Na planini

Turist: »Hej, vi pastir! Zakaj pa so krave tukaj na planini tako suhe?«

Pastir: »Vedo gospod, ko je tako lep razgled, pa se pozabijo pasti in se samo razgledujejo.«

Plevel in rože

Stari upokojenec Jaka je ravno nekaj pletl na svojem vrtičku, pa pride mimo njegov stari prijatelj Luka in pravi:

»Kaj pa delaš, Jaka?«

»Rože čistim, pa je toliko plevela, da skoro ne vem, kaj so rože in kaj plevel.«

»Veš, kaj napravi: vse skupaj populi! Kar bo zopet zrastle, bo gotovo plevel.«

Šele čez čas se upre misel v srcu.

»Mislim sem, da bom prišel med same dobre ljudi, ki nosijo srce na dlani.«

»Mislim,« se roga glas v duši. »Vencel so ti povedali, da človek ostane človek.«

»Nisem prav verjel.«

Klemenovo srce je razklano kakor tempeljska zavesa na prvi Veliki petek.

Zunaj je mrak, v katerega sije sneg s cest in s streh. Moškaj trdo sedi za mizo in študira.

Zdaj se tudi Klemen odtrga od okna. Brska med kupi knjig in zvezkov. Vse mu je odveč, vse se mu zdi po sili porinjeno na mizo.

Ne more več vzdržati. Kakor da ga nekaj tišči v prsih. Tiho utone na hodnik in obstane. Tema, samo okna v obednici so svetla. Na koncu hodnika je okno in za oknom luč, ki sveti pred mostom.

Klemen gre počasi po hodniku. Kakor da je v zakleti hiši. Nikjer glasu, povsod globoka tišina.

Ko pride do okna, obstane. Snežinke se še kar naprej vrtinčijo. Videti so črne kakor kosci premoga.

Klemen komaj upa dihati. Čuti se potopljenega v to tišino kakor kamen.

Da bi zdaj prišla Jelka in obstala pod oknom med vrtinčenjem snežink in zaprosila s svojimi otožnimi očmi, Bog ve, če se ne bi odtrgal od okna, stopil k njej in odšel skoz mehak sneg v to tiho noč. Morda bi ga jutro streznilo in bi se spet odtrgal od nje, toda v tem hipu je z vso silo zahrepenel bo blagem srcu in dobri besedi, po nekom, ki bi mu bil za družbo v tem samotnem večeru, ki je težak kot nepreboleta bolečina.

(Dalje prihodnjič)